

ΑΠΛΗ ΚΑΤΗΧΗΣΗ

«Μορφώστε τόν λαό ἐν σιωπῇ. Αὐτός θά'ναι ὁ μοναχικός σας ἄθλος.
Γιατί αὐτός ὁ λαός εἶναι θεοφόρος» (Ντοστογιέφσκι, ἀπό τίς διδαχές τοῦ στάρετς Ζωσιμᾶ)

Αὔγουστος 2009 – Ἀριθμ. 32

Συντάκτης: Ἐπίσκοπος Ἱερεμίας Φούντας, Μητροπολίτης Ἱ. Μ. Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως
Δημητσάνα Τ.Κ. 220 07 ἢ Μεγαλόπολη Τ.Κ. 222 00
Ἡλεκτρονική Διεύθυνσις: www.imgortmeg.gr

ΠΑΝΑΓΙΑ – ΕΚΚΛΗΣΙΑ

(Κήρυγμα εἰς Βυτίνα Γορτυνίας κατὰ τήν ἀκολουθία
τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνα στίς 2-8-2009)

1. Ὁ μήνας Αὔγουστος, ἀδελφοί μου χριστιανοί, εἶναι ἀφιερωμένος στήν Παναγία. Γι' αὐτό τόν ὀνομάζουμε «θεομητορικό μήνα». Στό μέσον αὐτοῦ τοῦ μηνός, στίς 15 Αὔγουςτου, ἐορτάζουμε τήν μεγαλύτερη θεομητορική ἐορτή, τήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου. Ἡ ἐορτή αὐτή ἔχει τά προεόρτιά της καί γι' αὐτό κάθε μέρα τώρα τόν δεκαπενταύγουστο ἡ Ἐκκλησία ψάλλει Παρακλητικό Κανόνα στήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, πότε τόν Μικρό καί πότε τόν Μεγάλο Παρακλητικό Κανόνα. Ἀλλά ἡ ἐορτή αὐτή ἔχει καί τά μεθεόρτιά της στίς 23 Αὔγουςτου, παρατείνεται ὅμως ἀκόμη περισσότερο καί τήν τελευταία ἡμέρα τοῦ μηνός αὐτοῦ, 31 Αὔγουςτου, ἔχουμε πάλι ἐορτή τῆς Παναγίας. Ἐορτάζουμε τήν κατάθεση τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου. Ὀλόκληρο λοιπόν τόν μήνα αὐτό τιμοῦμε ἰδιαιτέρα τήν Παναγία μας. Γιά τήν Παναγία μας θά σᾶς μιλήσω ἀπόψε, ἀδελφοί μου χριστιανοί. Καί σᾶς παρακαλῶ νά ἀκούσετε τά ἀπλᾶ καί ταπεινά λόγια τοῦ θεοῦ κηρύγματος.

2. Ἡ Παναγία παραλληλίζεται μέ τήν Ἐκκλησία. Ὅ,τι λέγεται γιά τήν Ἐκκλησία, λέγεται γιά τήν Παναγία. Καί ὅ,τι λέγεται γιά τήν Παναγία, λέγεται καί γιά τήν Ἐκκλησία. Διαβάστε, ἀδελφοί μου, διαβάστε τό 12ο κεφ. τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως. Στό κεφάλαιο αὐτό μᾶς παρουσιάζεται μιά γυναίκα. Θεέ μου, τί μεγαλεῖο πού ἔχει ἡ γυναίκα αὐτή! Φοροῦσε τόν ἥλιο, στά πόδια της πατοῦσε τήν σελήνη καί στό κεφάλι της εἶχε στεφάνι μέ δώδεκα ἀστέρια. Ποιά εἶναι ἡ γυναίκα αὐτή; Εἶναι ἡ Ἐκκλησία! Ὁ ἥλιος τόν ὁποῖο ἐνδύεται εἶναι ὁ Χριστός, ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, πού εἶναι ἡ καθαρὰ ἀλήθεια. Ἡ Ἐκκλησία μας πράγ-

ματι ἔχει τὴν Ἀλήθεια. Δέν ἔχει κανένα ψέμα. Γι' αὐτό καί παριστάνεται νά πατάει τὴν σελήνη, πού εἶναι σύμβολο τοῦ σκοτούς. Καί οἱ δώδεκα ἀστέρες πού ἔχει ἡ ἔκπαγλος αὐτή Γυναίκα στήν κεφαλή της εἶναι οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι. Ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι Ἀποστολική!

Ἀλλά στήν συνέχεια ἡ Γυναίκα αὐτή μᾶς παριστάνεται ὡς ἔγκυος. Καί ἐγέννησε – λέγει ἡ Ἀποκάλυψις – υἱόν ἄρρενα, ὁ ὁποῖος πρόκειται νά ποιμάνει ὅλα τὰ ἔθνη μέ ράβδο σιδηρᾶ (Ἀπ. 12,1-5). Ποιά εἶναι ἡ γυναίκα αὐτή; σᾶς ρωτάω τώρα. Εἶναι ἡ Παναγία! Γιατί, γιά τόν Μονογενῆ Υἱό τῆς Παναγίας, τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, λέγει ἡ Παλαιά Διαθήκη ὅτι θά ποιμάνει τὰ ἔθνη μέ ράβδο σιδηρᾶ (βλ. Ψαλμ. 2,9).

Παραλληλίζεται λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἡ Παναγία μας μέ τὴν Ἐκκλησία μας καί πάνω σ' αὐτό θά ἤθελα νά σᾶς μιλήσω ἀπόψε.

3. Τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἀγαπητοί μου χριστιανοί; Καί ἄλλοτε σᾶς ἔχω πει ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Θεία Λειτουργία. Ναί! Τὴν ἔννοια καί τό μεγαλεῖο τῆς Ἐκκλησίας τό γευόμαστε στήν Θεία Λειτουργία.

Γιά νά τελεστεῖ ἡ Θεία Λειτουργία ὅμως εἶναι ἀπαραίτητο τό πρόσφορο, ἡ «λειτουργία», πού λέμε. Τό πρόσφορο, ὅπως ἐρμηνεύει ὁ ἅγιος Γερμανός, ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, συμβολίζει τὴν Παναγία. Γιατί, ὅπως ἀπό τὴν κοιλιά τῆς Παναγίας βρῆκε ὁ Χριστός, ἔτσι ἀπό τὴν «κοιλιά» τοῦ προσφόρου βγαίνει ἡ κεντρική μερίδα πού γράφει ΙΣ ΧΣ ΝΙΚΑ καί αὐτή ἡ μερίδα μεταβάλλεται ἔπειτα σέ Σῶμα Χριστοῦ. Τό πρόσφορο λοιπόν, πού εἶναι ἀναγκαῖο γιά τὴν Θεία Λειτουργία, συμβολίζει τὴν Παναγία μας. Γι' αὐτό ὁ λαός ζητάει ἐπιμονα ἀπό τόν ἱερέα τό «Ἰψωμα τῆς Παναγίας», θέλοντας νά πει μ' αὐτό ὅτι θέλει νά λάβει ἀντίδωρο ἀπό ἐκεῖνο τό πρόσφορο πού «ὑψώθηκε» στήν Προσκομιδή, ἀπό ἐκεῖνο πού βγῆκε ἡ μερίδα τοῦ Χριστοῦ. Ἔχουμε λοιπόν στήν Θεία Λειτουργία τόν παραλληλισμό Ἐκκλησίας καί Παναγίας, γιατί μέ τό πρόσφορο, πού συμβολίζει τὴν Παναγία, τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία, στήν ὁποία Θεία Λειτουργία λαμβάνουμε καί ἀπολαμβάνουμε τὴν ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας μας.

4. Ἀλλά καί μετά τόν Καθαγιασμό, μετά δηλαδή τὴν μεταβολή τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου σέ Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ, ὅταν ὁ ψάλτης λέγει τό «Ἄξιόν ἐστι», ὁ ἱερέας παίρνει τό πρόσφορο, πού ἔχει ἤδη κοπεῖ ἀντίδωρο, καί τό προσφέρει μπροστά στό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Γιατί τό κάνει αὐτό; Ὅχι γιά νά εὐλογηθοῦν τὰ ἀντίδωρα, γιατί τό πρόσφορο ἔχει ἤδη εὐλογηθεῖ στήν Προσκομιδή,

ἀλλά μέ τήν πράξη του αὐτή ὁ ἱερέας, χριστιανοί μου, κάνει κάτι τό πολύ βαθύ καί ἱερό. Στόν Ἰησοῦ Χριστό, πού τώρα ἦρθε μπροστά μας μέ τό θαῦμα τῆς μεταβολῆς πού ἔγινε, τοῦ προσφέρουμε τό μεγαλύτερο δῶρο στό ὁποῖο Αὐτός εὐαρεστεῖται. Καί τό μεγαλύτερο δῶρο στόν Χριστό, γιά τό ὁποῖο καί ἔγινε ἄνθρωπος, τό μεγαλύτερο δῶρο, λέγω, εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Ὁ Χριστός, χριστιανοί μου, σαρκώθηκε γιά νά κάνει τήν Ἐκκλησία του! Καί τήν Ἐκκλησία τήν συμβολίζει τό πρόσφορο, πού συμβολίζει καί τήν Παναγία. Γιατί εἶπαμε πώς ὅ,τι λέγεται γιά τήν Παναγία λέγεται καί γιά τήν Ἐκκλησία.

5. Ἰπάρχει μιά παλαιά εὐχή γιά τό πρόσφορο, ἀγαπητοί μου χριστιανοί, πού λέγει αὐτό πού σᾶς εἶπα: Ὅτι, δηλαδή, τό πρόσφορο συμβολίζει τήν Ἐκκλησία. Γιά νά γίνει τό πρόσφορο μαζεύτηκαν διάφοροι σπόροι, πού ἦταν πέρα-δῶθε σκορπισμένοι, ἐνώθηκαν, ἀλέστηκαν, ζυμώθηκαν καί ἔγινε τό πρόσφορο. Καί ὅταν λοιπόν ὁ ἱερεύς παλαιά ἔπαιρνε τό πρόσφορο στά χέρια του, τό ὕψωνε καί ἔλεγε τήν ἐξῆς εὐχή, πού σᾶς τήν λέγω μέ ἀπλᾶ λόγια: «Ὅπως, Θεέ μου – ἔλεγε ὁ ἱερέας – αὐτό τό κομμάτι τό ψωμί ἦταν διάφοροι σκορπισμένοι σπόροι καί συνάχθηκαν καί ἔγιναν ἕνα, ἔτσι σύναξε τήν Ἐκκλησία Σου στήν βασιλεία Σου τήν ἐπουράνιο»¹ Ἀπό αὐτή τήν εὐχή λοιπόν φαίνεται καθαρά ὅτι τό πρόσφορο συμβολίζει τήν Ἐκκλησία, ὅπως συμβολίζει καί τήν Παναγία. Γιατί παραλληλίζονται, εἶπαμε, αὐτά τά δύο. Καί ὅταν ὁ ἱερέας, ξαναλέγω, προσφέρει τά ἀντίδωρα τοῦ προσκομισθέντος προσφόρου στόν Χριστό, μετά τόν Καθαγιασμό τῶν Τιμίων Δώρων, εἶναι σάν νά προσφέρει στόν Χριστό, ἐκ μέρους ὅλου τοῦ ἐκκλησιάσματος, τήν Παναγία καί τήν Ἐκκλησία, ὡς τά καλύτερα δῶρα σ' Αὐτόν.

6. Χριστιανοί μου, νά ἀγαπᾶμε τήν Παναγία μας. Καί ἡ Παναγία μας εὐαρεστεῖται ἀπό μᾶς τά παιδιά της νά μᾶς βλέπει ἐδῶ στήν Θεία Λειτουργία συναγμένους. Ἡ Παναγία μας στήν Θεία Λειτουργία εἶναι αὐτά τά τρία, πού παρακαλῶ μάθετέ τα: (1) Ἡ Θεία Λειτουργία προσφέρεται ἀπό Αὐτήν, τήν Παναγία· (2) τελεῖται γι' Αὐτήν καί (3) μᾶς μεταδίδεται ἀπό Αὐτήν.

Ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία προσφέρεται ἀπό τήν Παναγία φαίνεται ἀπό τό πρόσφορο πού εἶπα. Γιατί τό πρόσφορο συμβολίζει τήν Παναγία καί χωρίς τό πρόσφορο δέν μπορεῖ νά γίνει Θεία Λειτουργία.

Ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία προσφέρεται γιά τήν Παναγία φαίνεται ἀπό ἐκεῖνο πού

1. Τό κείμενο ἔχει: «Ὡσπερ τοῦτο τό κλάσμα δισκορπισμένον ἦν καί ἐπάνωθεν τῶν ὁρέων καί συναχθέν ἐγένετο ἕν, οὕτω σύναξον τήν Ἐκκλησίαν σου εἰς τήν βασιλείαν σου τήν ἐπουράνιον».

λέγει ὁ ἱερεὺς μετὰ τὸν Καθαγιασμό. Λέγει στὴν εὐχή ὅτι προσφέρουμε τὴν Θεία Λειτουργία ὑπὲρ «προπατόρων, πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν...», ἀλλὰ ἰδιαίτερα, ἀλλὰ ἐξαιρέτα, προσφέρουμε τὴν Θεία Λειτουργία γιὰ τὴν Παναγία. Γι' αὐτό καί λέγει ὁ ἱερεὺς: «Ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας Ἀχράντου, Ὑπερευλογημένης...».

Καί ὅτι, τέλος, ἡ Θεία Λειτουργία μᾶς μεταδίδεται ἀπὸ τὴν Παναγία αὐτό τό λέμε γιατί ἡ Παναγία γέννησε τὸν Χριστό. Αὐτὴ ἔδωσε στὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ σῶμα καί αἷμα, πού κοινωνᾶμε στὴν Θεία Λειτουργία. Ὅπως πεινάει τό σῶμα μας, χριστιανοί μου, πεινάει καί ἡ ψυχὴ μας. Καί πηγαίνουμε στὴν Θεία Λειτουργία καί ἀκοῦμε τὸν ἱερέα νά μᾶς λέγει «Λάβετε, φάγετε...», «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες...». Νά φᾶμε τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί νά πιοῦμε τό Αἷμα Του. Ἀλλά, Χριστέ, Ἐσύ εἶσαι Θεός καί δέν ἔχεις Σῶμα καί Αἷμα. Ποῦ τό βρῆκες Ἐσύ Χριστέ τό Σῶμα καί τό Αἷμα καί μᾶς λές νά τό φᾶμε καί νά τό πιοῦμε; Τοῦ τό ἔδωσε ἡ Παναγία! Ὅστε λοιπόν, ἀδελφοί μου χριστιανοί, ὅταν στὴν Θεία Λειτουργία κοινωνοῦμε τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νά νοιώθουμε ὅτι ἡ Παναγία μᾶς κερνάει τὴν θεία αὐτὴ Τροφή. Γι' αὐτό καί στά ἱερά μας βιβλία ἡ Παναγία λέγεται «ἐστιάτωρ τῆς θείας σαρκός»!!!

7. Ἀδελφοί μου χριστιανοί, κάτοικοι τῆς πόλεως Βυτίνας, ξέρω ὅτι εἶστε φιλόθεοι, γιατί ἔχετε καλὸν ποιμένα, τὸν ἀρχιερατικὸ τῆς Ἐπαρχίας αὐτῆς, τὸν πατέρα Νικόλαο, πού νοιάζεται γιὰ τὴν σωτηρία σας. Καί ἀκόμη ἡ πόλη σας εἶναι καί ἔδρα τοῦ ἱεροκήρυκος τῆς Γορτυνίας, σεβαστοῦ καί ἐναρέτου καί ἀκαμάτου ἐργάτου τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ πατρός Χρυσοστόμου. Ξέρω ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν Θεία Λειτουργία καί ὅτι σ' αὐτὴν, μέ τὴν εὐλαβική σας ψυχὴ, ζεῖτε τὴν Παναγία καί τὴν Ἐκκλησία, γιατί παραλληλίζονται αὐτά τὰ δύο, εἶπαμε, καί ἀκόμη ταυτίζονται. Κρατεῖτε τὴν παράδοσή σας αὐτὴ τὴν ἱερὴ καί νά τὴν μεταδώσετε μέ πολλὴ φροντίδα καί στά παιδιά σας, γιὰ νά γίνουν καί αὐτά σάν κι ἐσᾶς καί νά μεγαλουργήσουν σάν κι ἐσᾶς.

ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Δημητσάνα - Μεγαλόπολη, Σάββατο 15 Αυγούστου 2009

Σήμερα, αγαπητοί μου χριστιανοί, είναι μεγάλη και λαμπρή Έορτή. Σήμερα γιορτάζει η Μάνα μας Παναγία. Σήμερα είναι τό Πάσχα του καλοκαιριού και μαζί με την Παναγία εορτάζουν τά πρόσωπα τῶν χριστιανῶν ἐκεῖνα πού φέρουν τό ὄνομα τῆς Παναγίας. Ἀλλά καί ὅλοι οἱ χριστιανοί γιορτάζουμε, γιατί γιορτάζει ἡ Μητέρα του Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἡ Μητέρα ὄλων τῶν χριστιανῶν.

Πραγματικά ἡ Παναγία εἶναι ἡ Μητέρα ὄλων τῶν χριστιανῶν. Θυμηθεῖτε, παρακαλῶ, τήν σκηνή ἐκείνη στόν Γολγοθᾶ κάτω ἀπό τόν Σταυρό του Χριστοῦ. Ὁ Χριστός ἀπό τόν Σταυρό εἶπε στόν Μαθητή Του Ἰωάννη: «*Νά ἡ Μητέρα Σου*»! Καί στήν Μητέρα του Παναγία εἶπε: «*Νά ὁ Υἱός Σου*»! Αὐτό, αγαπητοί μου, πού εἶπε ὁ Χριστός στόν Ἰωάννη τό λέει κατ' ἐπέκτασιν σέ ὅλους ἐμᾶς: «*Νά ἡ Μητέρα σας*», μᾶς λέει.

Μητέρα μας, λοιπόν, Γλυκειά καί Μεγάλη Μητέρα εἶναι ἡ Παναγία μας, χριστιανοί μου. Καί ὅπως, ὅταν στό σπίτι γιορτάζει ἡ μάνα, γιορτάζει ὅλη ἡ οἰκογένεια, ἔτσι καί ὅταν στό Ἱερό μας Σπίτι, τήν Ἐκκλησία, γιορτάζει ἡ Μάνα μας Παναγία, γιορτάζουμε καί ὅλοι ἐμεῖς. Γι' αὐτό καί εἶπα ὅτι μέ τήν σημερινή εορτή δέν γιορτάζουν μόνο ὅσοι φέρουν τό ὄνομα τῆς Παναγίας, Παναγιώτης καί Παναγιώτα, Μάριος καί Μαρία, ἀλλά γιορτάζουν ὅλοι οἱ χριστιανοί. Εἶναι οἰκουμενική Έορτή ὄλων τῶν ὀρθοδόξων σήμερα.

2. Ὄταν γιορτάζει ἕνα πρόσωπο, χριστιανοί μου, του προσφέρουμε δῶρα. Τί δῶρο νά προσφέρουμε καί ἡμεῖς στήν Παναγία; Μαζέψτε λουλούδια, κάνετε στεφάνια καί στεφανῶστε τήν Παναγία μέ χίλια στεφάνια, γιατί εἶναι ἡ Βασίλισσα του κόσμου ὀλόκληρου. Ἀλλά τά ἔχει αὐτά τά στεφάνια τῶν λουλουδιῶν ἡ Παναγία, γιατί δικά Της εἶναι ὅλα τά περιβόλια καί οἱ κάμποι. Τό μεγάλο δῶρο στήν Παναγία ἀπό ἡμᾶς εἶναι νά Τῆς δώσουμε τήν καρδιά μας, δηλαδή νά Τῆς δώσουμε τήν ἀγάπη μας. Καί ἔτσι πρέπει, γιατί τό παιδί πρέπει νά ἀγαπᾷ τήν μάνα. Καί ἡ ἀγάπη στήν Μάνα μας Παναγία, χριστιανοί μου, ἐκδηλώνεται μέ τό νά προσευχόμαστε σ' Αὐτήν. «*Παναγία μου*», «*Καλή μου Παναγία*», αὐτά νά εἶναι τά πρῶτα λόγια τήν αὐγή καί τά τελευταῖα τήν ἑσπέρα. Μήν κοιμόμαστε τό βράδυ, ἂν δέν κάνουμε πρῶτα προσευχή στήν Παναγία. Καί αὐτή τήν ἱερή συνήθεια, ἀδελφοί μου χριστιανοί, νά τήν δώσετε καί στά παιδιά σας. Ποῦ ἄλλου θά βροῦν καταφύγιο τά παιδιά μας, ὅταν θά μποῦνε στήν ζωή, μέ τά τόσα της προβλή-

ματα, ἂν ἀπό τώρα πού εἶναι μικρά δέν μάθουν νά προσεύχονται στήν Παναγία;

Ἀλλά τό μεγαλύτερο δῶρο ἀπό ἡμᾶς, στό ὁποῖο εὐαρεστεῖται ἡ Παναγία μας, εἶναι αὐτό πού κάνουμε τώρα. Εἶναι ἡ Θεία Λειτουργία! Ἡ Θεία Λειτουργία, ἀγαπητοί μου, προσφέρεται γιά ὅλους: «Ἵπέρ Προπατόρων, Πατέρων, Πατριαρχῶν, Ἀποστόλων, Εὐαγγελιστῶν...», γιά ὅλους - γιά ὅλους, ἀλλά προπαντός, ἐξαιρετα, ἡ Θεία Λειτουργία προσφέρεται γιά τήν Παναγία. Γι' αὐτό καί λέει ὁ Ἱερέας: «Ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας Ἀχράντου, Ἵπερευλογημένης...». Ὡστε λοιπόν σάν μεγαλύτερο δῶρο στήν Παναγία, σάν μεγαλύτερη χαρά σ' Αὐτήν εἶναι νά βλέπει ἡμᾶς τά παιδιά Της συγκεντρωμένα ἐδῶ στήν Ἐκκλησία, στήν Θεία Λειτουργία.

Ἐδῶ στήν Θεία Λειτουργία θά πάρουμε καί τήν Εὐλογία τῆς Παναγίας μας. Καί τό ἀντίδωρο πού παίρνουμε ἀπό τά χέρια τοῦ Ἱερέα δηλώνει τήν Εὐλογία τῆς Παναγίας μας. Γιατί ὅπως ἀπό τήν Κοιλιά τῆς Παναγίας βγήκε ὁ Χριστός, ἔτσι καί ἀπό τήν «κοιλιά» τοῦ προσφόρου, μέ τήν Προσκομιδή πού κάνει ὁ Ἱερέας, βγαίνει ἡ κεντρική μερίδα πού γίνεται Χριστός στήν Θεία Λειτουργία. Καί μέ τό ὑπόλοιπο τοῦ Προσφόρου, πού κόβεται ἀντίδωρο, ὁ λαός παίρνει τό «Ἵψωμα τῆς Παναγίας», ὅπως τό λέει. Παίρνει τήν Εὐχή Της, γιατί τήν Παναγία συμβολίζει τό πρόσφορο.

Σᾶς εὐχομαι, ἀδελφοί μου, ἡ Παναγία νά σᾶς ἔχει κάτω ἀπό τήν Σκέπη Της καί νά εὐλογεῖ καί νά πραγματοποιεῖ τούς πόθους τῆς καρδιάς σας.

Μέ πολλές εὐχές,

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Δημητσάνα - Μεγαλόπολη, Κυριακή 2 Αυγούστου 2009

4. ΕΡΧΟΜΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ!

1. Τό σημερινό μου κήρυγμα, αγαπητοί μου χριστιανοί, δέν θά εἶναι ἀκριβῶς κήρυγμα. Θά εἶναι μιά προσωπική ἀναφορά ἐντυπώσεων μου σέ σᾶς, πού ἀποτελοῦμε μαζί μιά πνευματική οἰκογένεια. Τήν ἐβδομάδα αὐτή, πού γράφω τό παρόν, πῆγα γιά δύο μόνο μέρες στό Ἅγιον Ὄρος, προσκεκλημένος ἀπό τήν Ἱερά Μονή Βατοπαιδίου γιά τό πανηγύρι τῆς ἐορτῆς τῶν Ἁγίων τους. Ἔλαβα τήν ἀπαραίτητη ἄδεια καί εὐλογία γι' αὐτό ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη Κύριο Κύριο Βαρθολομαῖο, πρὸς τόν Ὅποιο ἐκφράζω τήν προσκύνησή μου καί τήν εὐγνωμοσύνη μου.

Τήν προσκυνηματική μου αὐτή ἐπίσκεψη στό Ἅγιον Ὄρος γιά τήν ἐορτή τῶν Βατοπαιδινῶν Ἁγίων τήν συνεδύασα μέ τό νά πάω τήν προηγούμενη μέρα τῆς ἐορτῆς στήν Ἱερά Μονή Ἰβήρων, γιά νά προσκυνήσω τήν ἐκεῖ θαυματουργό Εἰκόνα τῆς Παναγίας, τῆς Πορταΐτισσας, ἀλλά καί γιά νά πραγματοποιήσω τόν διακαῆ μου πόθο, τό νά προσκυνήσω στήν ἴδια Μονή τό κελλί, ὅπου ἔμεινε ἐξόριστος ὁ Δημητσανίτης Πατριάρχης τοῦ Γένους μας, ὁ Γρηγόριος ὁ Ε΄, πού ἀπαγχονίστηκε γιά τήν πίστη καί τήν πατρίδα μας. Στόν ἴδιο τόπο προσκύνησα καί τόν μικρό Ναό τοῦ προφήτου Ἡλία, ὅπου λειτουργοῦσε ὁ ἅγιος Πατριάρχης· μάλιστα κάθισα καί στό σωζόμενο ἐκεῖ στό Ναό Στασίδι τοῦ Ἁγίου καί τό θεώρησα αὐτό ὡς ἰδιαίτερή μου εὐλογία. Στήν Ἱερά Μονή ὁ καλός καί εὐγενέστατος Γέροντας κ. Ναθαναήλ μοῦ ἐπεφύλαξε καί μιά ἄλλη ἀκόμη εὐλογία. Μετά τήν ἐσπερινή τράπεζα μέ πῆγε στό Μουσεῖο τῆς Μονῆς καί μοῦ ἔδειξε τόν ἐκεῖ φυλασσόμενο σάκκο τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε΄. Τόν προσκύνησα μέ πολλή συγκίνηση καί χαρά καί μέ δέος σκεπτόμενος ὅτι αὐτό τό ἱερό ἄμφιο τό φοροῦσε ὁ μάρτυρας Πατριάρχης. Τήν ἄλλη μέρα νύχτα λειτουργήσα στό μικρό Ναό, ὅπου προσκυνοῦν τήν Παναγία τήν Πορταΐτισσα καί ἀνεχώρησα ἔπειτα μέ τήν εὐχή τοῦ Ἡγουμένου καί τῶν ἐκεῖ Πατέρων γιά τήν Ἱερά Μονή τοῦ Βατοπαιδίου.

2. Στήν Ἱερά Μονή Βατοπαιδίου, ὡς προσκαλεσμένος γιά τήν πανήγυρη τῆς, ἤμουν ὑποχρεωμένος νά συμμετάσχω σέ ὅλες τίς ἱερές Ἀκολουθίες. Τί νά σᾶς πῶ, χριστιανοί μου! Ἦταν ἀπόλαυση καί τό θέαμα καί τό ἄκουσμα καί τό βίωμα ἐκεῖ. Συνιστῶ στούς ἄνδρες καί στά νέα παιδιά νά κάνουν ὅπωςδήποτε ἓνα προσκύνημα στό Ἅγιον Ὄρος, νά ἐξομολογηθοῦν σέ κάποιον ἐκεῖ πατέρα, καί τούς βεβαιώνω ὅτι δέν θά τό μετανοιώσουν. Ἐκεῖ κατάλαβα καί ἐγώ καλύτερα ὅτι τήν πίστη μας τή ζοῦμε μέ τήν Θεία Λατρεία καί γι' αὐτό ἀκριβῶς λεγόμαστε «Ὁρθόδοξοι», γιατί «ὀρθά δοξάζουμε» τόν Θεό. Τό Βατοπαίδι ἔχει πάνω ἀπό ἑκατό μοναχοὺς καί ὅλοι τους σχεδόν ἔχουν νεαρή ἢ μέση ἡλικία. Ἐχουν ἐνάρετο καί ἅγιο Γέροντα, τόν Πανοσιολογιώτατο κ. Ἐφραίμ, στόν Ὅποιο προστρέχουν καί πάρα πολλοί λαϊκοί ἀπό τόν κόσμον γιά ἐξομολόγηση, γιά πνευματική καθοδήγηση καί γιά ἐπίλυση δυσκόλων προβλημάτων τους. Στό Βατοπαίδι ἀπήλαυσα καί τόν ἄλλο ἅγιο Γέροντα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Καρακάλου, τόν κ. Φιλόθεο, καλεσμένον καί αὐτόν μέ τούς καλλιφώνους

Μοναχούς του γιά τήν πανήγυρη. Ὁ Γέροντας αὐτός εἶναι δικός μας, γιατί κατάγεται ἀπό ἐδῶ, ἀπό τήν Γορτυνία, ἀλλά καί γιατί εἶναι ὁ πνευματικός πατέρας τῆς Σεβασμίας Γυναικείας Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Μητροπόλεως μας, τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Μπούρα· ἐπίσης εἶναι καί πνευματικός πατέρας πολλῶν ἄλλων χριστιανῶν, ἀπό τήν Μεγαλόπολη ἰδιαίτερα. Καί ὁ ἅγιος αὐτός Γέροντας μέ ἐκάλεσε νά πάω καί στό δικό Του Μοναστήρι καί ὡς ἐπιχειρημά Του μάλιστα γιά νά πάω μοῦ εἶπε ὅτι ἡ Μονή Καρακάλου «εἶναι Γορτύνια»!

3. Εἶναι ἡ πρώτη φορά, χριστιανοί μου, πού ἐπισκέφθηκα τό Ἅγιον Ὄρος ὡς Ἐπίσκοπος. Μοῦ ἔδειξαν μεγάλη τιμή, γιατί στό Ἅγιον Ὄρος σέβονται πολύ τόν Ἱερέα καί τόν Ἀρχιερέα, ὁποιοσδήποτε καί ἄν εἶναι αὐτός. Δέν κατηγοροῦν κανένα. Ὁ μακαριστός Γέροντας Πορφύριος ἔλεγε: «Στό Ἅγιον Ὄρος τό πνεῦμα πού ἔμαθα ἦταν ὀρθόδοξο καί ἅγιο, χωρίς καυγάδες καί χωρίς κατακρίσεις. Ἐμαθα ὅτι καί μέ τά μάτια μας νά δοῦμε νά γίνεται κάτι τό ἀρνητικό ἀπό κάποιο ἱερωμένο, νά μήν τό πιστεύουμε οὔτε νά τό σκεπτόμαστε οὔτε νά τό μεταφέρουμε!» Ἐτσι καί σέ μένα. Στό Ἅγιον Ὄρος πού πῆγα μοῦ ἔδειξαν μεγάλη τιμή καί ἡ τιμή αὐτή μέ ὠφέλησε πολύ πνευματικά· γιατί μοῦ ἔδωσαν νά νοήσω τήν μεγάλη Χάρη τῆς ἀρχιερωσύνης πού φέρω. Καί σκέφθηκα καί διδάχθηκα ὅτι ὠφελεῖται πνευματικά καί ἕνας ἁμαρτωλός ἀκόμη ἱερέας καί ἀρχιερέας ὅταν τόν τιμοῦν, γιατί μέ τίς τιμές πού τοῦ προσφέρουν τοῦ δίνουν νά νοήσει τό ὕψος τῆς ἱερωσύνης του.

4. Μοῦ πρόσφεραν καί δῶρα ὡς εὐλογίες. Ἀλλά τό μεγαλύτερο δῶρο γιά μένα εἶναι τό ὅτι στήν μέν Ἱερά Μονή τῶν Ἰβήρων μοῦ εἶπαν νά θεωρῶ τόν τόπο ἐξορίας τοῦ ἁγίου Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε΄ μέ τόν Ναό, πού λειτουργοῦσε ὁ Πατριάρχης, καί τό κελλί του σ' αὐτό, σάν δεύτερό μου σπίτι! Στήν δέ Ἱερά Μονή Βατοπαιδίου ὁ ἐκεῖ Γέροντας πατήρ Ἐφραίμ μοῦ ἔδωσε ἕνα μικρό παραθαλάσσιο «κελλί» («Κάθισμα» τό λένε), γιά νά τό ἔχω σάν ἕνα δικό μου μικρό Μοναστηράκι στό Ἅγιο Ὄρος! Σέ ὑπέρ - εὐχαριστῶ, Παναγία μου, γιά τό δῶρο αὐτό στό Περιβόλι Σου! Τώρα, χριστιανοί μου, μέ τό παραθαλάσσιο αὐτό κελλί μου στό Ἅγιον Ὄρος θυμᾶμαι τό λόγο τοῦ Γέροντα Ἐπισκόπου τῆς Φλώρινας, τοῦ πατρός Αὐγουστίνου, πού ἔλεγε στους Ἀθηναίους, σάν ἱεροκήρυκας: «Μανάδες, ἐσεῖς θά κλάψετε! Ἐγώ καλόγερος εἶμαι. Θά πάω στό Ἅγιον Ὄρος καί θά ἀγναντεύω οὐρανό καί θάλασσα!» Καί μέ τό ἀγιορείτικο πάλι αὐτό κελλί, πού ἀπέκτησα, θυμᾶμαι τόν Δημητσανίτη Πατριάρχη ἅγιο Γρηγόριο τόν Ε΄, πού, ὅταν στήν Πόλη τόν ἀπειλοῦσαν μέ νέα ἐξορία, ἔβγαζε ἀπό τήν τσέπη Του τό κλειδί τοῦ κελλιῦ Του στό Ἅγιον Ὄρος καί τούς τό ἔδειχνε! Σάν νά ἤθελε νά τούς πεῖ μέ αὐτό ὅτι δέν φοβᾶται τίς ἀπειλές τους, γιατί ἔχει τόπο καταφυγῆς: Τό ἀγιορείτικο κελλί Του!

5. Στήν Τράπεζα τῆς πανηγύρεως ὁ Γέροντας τοῦ Βατοπαιδίου μοῦ εἶπε ὅτι κατά τό Τυπικό πρέπει νά μιλήσω. Ἐπρεπε νά κάνω ὑπακοή καί ὁμίλησα. Μάλιστα μίλησα πάνω ἀπό μισή ὥρα. Θά μιλοῦσα περισσότερο, ἀλλά ἦρθε τό καράβι ἀπό τήν Ἱερισσό καί ἔπρεπε νά φύγουμε. Ἐλαβα τήν Εὐχή τοῦ Γέροντος καί τῆς Συνοδίας Του καί ἔφυγα. Ἐρχόμενος στόν κόσμος μοῦ εἶπαν ὅτι ἡ ὁμιλία μου αὐτή στήν Τράπεζα μεταδόθηκε ἀπό τό Ἴντερνετ καί μάλιστα μοῦ τήν ἔδωσαν. Θά τήν δημοσιεύσω στό περιοδικό Ἀπλῆ Κατήχηση τοῦ μηνός Ἰουλίου.

Μέ πολλές εὐχές, † Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Δημητσάνα - Μεγαλόπολη, Κυριακή 9 Αυγούστου 2009

5. ΚΑΘΑΡΣΗ, ΕΛΛΑΜΨΗ, ΘΕΩΣΗ

1. Στά προηγούμενα κηρύγματα μας, αγαπητοί μου αδελφοί χριστιανοί, λέγαμε ότι τό χαρακτηριστικό τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως μας εἶναι τό ὅτι τονίζει νά καθαριστεῖ ἡ ψυχὴ μας ἀπό τὰ ἁμαρτωλά πάθη. Αὐτό εἶναι τό πᾶν: Ὁ καθαρμός τοῦ νοῦ ἀπό τόν σκοτασμό τῆς ἁμαρτίας. «Κάθαρση» λέγεται τό πρῶτο καί κύριο αὐτό στάδιο. Κι ὅταν καθαριστεῖ ἡ ψυχὴ μας ἀπό τὰ πάθη, ἔρχεται, εἶπαμε, ὁ Χριστός καί κατοικεῖ σ' αὐτήν. «Ἐλλαμψη» ἢ «Φωτισμός» λέγεται τό δεύτερο αὐτό στάδιο, γιατί ὁ Χριστός πού κατοικεῖ στήν ψυχὴ, εἶναι Φῶς. «Ἐγώ εἶμι τό Φῶς τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. 8,12), εἶπε. Καί ἡ πρόοδος στό δεύτερο αὐτό στάδιο τῆς Ἐλλαμψης ὁδηγεῖ στήν «Θέωση», πού εἶναι ὁ προορισμός μας, γιατί γι' αὐτήν πλαστήκαμε ἀπό τόν Θεό.

2. Κοιτάξτε, αγαπητοί μου, στήν Ἐκκλησία μας τά ἱερά εἰκονίσματα. Κοιτάξτε ὁμορφιές! Εἶναι ὁ φωτισμός πού λάμπει στό πρόσωπό τους ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, πού κατοικεῖ στήν καθαρὴ τους ψυχὴ. Μέ τό φωτοστέφανο πού ἔχει ἡ ὀρθόδοξη εἰκόνα τῶν ἁγίων μας δείχνεται καθαρά ὅτι ὁ ἅγιος πέρασε ἀπό τήν κάθαρση καί ἔφτασε στόν φωτισμό καί στήν θέωση. Ἀλλά Ἐκείνη πού λάμπει περισσότερο ἀπό ὅλους γιά τήν ἀγιότητά Της, Ἐκείνη πού εἶναι «καθαρῶτερα λαμπηδόνων ἡλιακῶν», εἶναι ἡ Παναγία μας. Στό 12ο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκάλυψης ἡ Παναγία γιά τήν καθαρότητά Της, τήν λαμπρότητά Της καί τήν δόξα Της παριστάνεται νά φοράει τόν ἥλιο! Κάποιος εὐλαβῆς μοναχός, πού διάβαζε τά βιβλία τῶν ἁγίων Πατέρων καί ἄκουγε στά τροπάρια τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν δόξα τῆς Παναγίας, Τήν παρακάλεσε θερμά νά ἀξιωθεῖ νά δεῖ τό λαμπρό Της Πρόσωπο κι ἄς χάσει τό ἓνα του μάτι! Καί ἔγινε, χριστιανοί μου, ὅπως τό εἶπε. Τοῦ ἐμφανίστηκε ἡ Παναγία μας ἀνάμεσα σέ οὐράνια στρατεύματα, καί, Θεέ μου! Πόσο λαμπερή ἦταν ἡ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ! Σάν νά ἦταν ἑβδομήντα ἥλιοι μαζί καί ἀκόμη περισσότερο! Ὁ μοναχός γιά τήν καθαρότητα τῆς ψυχῆς πού εἶχε, εἶδε θεοπτία! Εἶδε τήν Παναγία! Ὅμως, ἀπό τήν λαμπρότητα καί τήν φωτεινότητα τῆς Παναγίας πού εἶδε, θαμπώθηκε ὁ μοναχός καί ἔχασε τό ἓνα του μάτι, ὅπως καί τό εἶπε στήν προσευχή του. Ἀλλά, τί νομίζετε, χριστιανοί μου, στενοχωρήθηκε γιά τό ὅτι ἔχασε τό μάτι του; Ὁχι! Ἦταν τόση ἡ χαρά του καί ἡ ἀπορρόφηση τῆς ψυχῆς του, γιατί εἶδε τήν δόξα τῆς Παναγίας, ὥστε Τήν παρακάλεσε πάλι νά τοῦ ἐφανιστεῖ ὅπως πρῶτα καί ἄς χαθεῖ καί τό δεύτερό του μάτι! Πραγματικά ἡ Παναγία τοῦ ἐφανίστηκε πάλι, ὅπως καί πρῶτα, ὄχι ὅμως γιά νά τυφλωθεῖ καί τό δεύτερό του μάτι, ἀλλά γιά νά τοῦ θεραπεύσει καί τό πρῶτο του μάτι!

Οἱ ἅγιοι λοιπόν, χριστιανοί μου, καί πάνω ἀπό ὅλους ἡ Παναγία μας, ἐπειδή εἶχαν

καθαρότητα ψυχῆς, ἦταν κατοικητήρια Θεοῦ, εἶχαν πλούσια τὴν θεϊκὴ δόξα πάνω τους καὶ ἡ ἀλήθεια αὐτὴ ἐκφράζεται, εἶπαμε, στὰ ἅγια εἰκονίσματα μέ τό φωτοστέφανο.

3. Ὅστε, ξαναλέγουμε, τρία εἶναι τά στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἀπό τά ὅποια πρέπει νά περάσουμε, γιά νά δοῦμε τό Πρόσωπο τοῦ Θεοῦ μέ καθαρότητα: Ἡ «κάθαρση», ἡ «ἐλλαμψη» καί ἡ «θέωση». Ναί! Γιά νά γευόμαστε τόν Θεό στήν παρούσα ζωὴ καί γιά νά δοῦμε ἀπολαυστικά τό Πρόσωπο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως, θά πρέπει νά εἶμαστε καθαροί στήν καρδιά καί νά ἔχουμε τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ μέσα μας. Ὅλοι, ἀδελφοί μου, ὅλοι θά δοῦμε τόν Ἰησοῦ Χριστό τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως. Ὅχι μόνο οἱ δίκαιοι, ἀλλά καί οἱ ἁμαρτωλοὶ θά δοῦν τότε τόν Χριστό· ἀκόμη θά Τόν δοῦν τότε καί αὐτοὶ πού Τόν σταύρωσαν. Τό λέει αὐτό καθαρά ἡ Ἁγία Γραφή: «Καὶ ὄψεται – λέει – Αὐτόν πᾶς ὀφθαλμός καί οἵτινες Αὐτόν ἐξεκέντησαν» (Απ. 1,7). Ἀλλά, οἱ μὲν δίκαιοι, πού ἔχουν καθαρὴ καρδιά, θά δοῦν τόν Ἰησοῦ Χριστό τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως καί θά ἀλαλάξουν ἀπό χαρά, γιατί θά ἀντέχει τό μάτι τῆς ψυχῆς τους, δηλαδή ὁ νοῦς τους, νά ἀτενίζει τὴν θεία δόξα καί θά τὴν ἀπολαμβάνουν. Καί αὐτό θά εἶναι ὁ παράδεισός τους. Οἱ ἁμαρτωλοὶ ὅμως, μέ τό ἀρρωστημένο τους πνευματικὸ μάτι – δηλαδή τόν νοῦ τους – δέν θά ἀντέχουν νά βλέπουν τό Θεῖο Φῶς τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, γιατί θά τοὺς καίει. Καί αὐτό θά εἶναι ἡ κόλασή τους. Προσέξτε! Τό ἴδιο πράγμα, τό Θεῖο Φῶς, πού εὐφραίνει τοὺς δίκαιους γιά τὴν καθαρότητά τους, αὐτό τό ἴδιο πράγμα ἐνοχλεῖ τοὺς ἁμαρτωλοὺς γιά τὴν ἁμαρτωλότητά τους. Σάν τόν ἥλιο, χριστιανοί μου: Ὅσοι ἔχουν γερά μάτια βλέπουν τό λαμπερό του φῶς καί χαίρονται. Ὅσοι ὅμως ἔχουν ἀρρωστα τά μάτια τους, δέν ἀντέχουν νά κοιτάξουν τό φῶς του, γιατί τοὺς ἐνοχλεῖ καί τοὺς βλάπτει. Καί σ' αὐτό βέβαια δέν φταίνει ὁ ἥλιος, ἀλλά φταῖνε τά ἀρρωστημένα μάτια.

4. Τό συμπέρασμα λοιπόν, ἀδελφοί μου, εἶναι αὐτό πού εἶπαμε ἀπό τὴν ἀρχὴ ὅτι εἶναι τό χαρακτηριστικὸ τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως μας: Τό νά προσπαθοῦμε νά καθάρουμε τὴν ψυχὴ μας ἀπό τά πάθη· τό νά ἀγωνιζόμαστε νά ξεθολώσουμε τόν νοῦ μας, πού εἶναι ὁ πνευματικὸς μας ὀφθαλμός, ὥστε νά ἀντέχει στήν θεά τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ τό πέτυχε αὐτό ἤδη ἀπό τὴν παροῦσα ζωὴ ἀτενίζοντας τό Θεῖο Φῶς σέ χίλιες μέρες καί χίλιες νύχτες ἀδειάλλειπτης προσευχῆς.

Μέ πολλές εὐχές,

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Δημητσάνα - Μεγαλόπολη, Κυριακή 23 Αυγούστου 2009

6. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΘΕΩΜΕΝΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

1. Λέγαμε, αγαπητοί μου χριστιανοί, ότι ο σκοπός μας, για τον οποίο ήρθαμε στον κόσμο, είναι να βρούμε τον Θεό και να ένωθουμε μαζί Του. Αυτή την ένωση με τον Θεό την λέμε «θέωση». Όταν ένα πράγμα ενώνεται με ένα άλλο, τότε παίρνει το όνομα του άλλου αυτού πράγματος. Όταν, για παράδειγμα, ενώνεται το σίδηρο με την φωτιά και κοκκινίζει, τότε λέμε «πυροῦται» το σίδηρο. Έτσι λοιπόν και όταν ο άνθρωπος ενώνεται με τον Θεό, λέμε ότι «θεοῦται» ο άνθρωπος, ότι δοξάζεται, γιατί μετέχει στην δόξα, στην αγιότητα του Θεού.

Αλλά, χριστιανοί μου, θα θυμᾶστε πού σᾶς ἔλεγα ότι δέν μπορεῖ ὁ Θεός νά ένωθεῖ μέ ἀκάθαρτη ψυχή. Γι' αὐτό εἶναι ἀνάγκη, λέγαμε, νά κάνουμε τόν ἀγώνα μας, τήν ἀσκήσή μας, γιά νά καθαρῖσουμε τήν ψυχή ἀπό τά πάθη, ὥστε νά ῥθεῖ ὁ Χριστός καί νά λάμψει σ' αὐτήν καί νά πάρει ἡ ψυχή μας τήν θεία Του Χάρη. ΚΑΘΑΡΣΗ - ΕΛΛΑΜΨΗ - ΘΕΩΣΗ λέγονται τά στάδια αὐτά ἀπό τά ὁποῖα πρέπει νά περάσουμε. Οἱ ἅγιοι πέρασαν ἀπό τά τρία αὐτά στάδια καί θεώθηκαν. Καί ὅταν λέμε νά θεωθοῦμε, ἐννοοῦμε αὐτό ἀκριβῶς: Τό νά ἀγιάσουμε. Ἐννοοῦμε νά γευθοῦμε τόν παράδεισο, αὐτή τήν γλυκειά κοινωνία μέ τόν Θεό. «Ν' ἀγιάσεις, παπα μου»!, ἔλεγαν παλαιότερα σάν εὐχή στον Ἱερέα. Καί ὅταν στά τραπέζια σήκωναν τό ποτήρι μέ τό κρασί ἔλεγαν: «Ἄντε, καλόν παράδεισο»! Βλέπετε λοιπόν, χριστιανοί μου, ὅτι ἡ παράδοση τῶν παππούδων μας καί τῶν γαγιάδων μας ἦταν τό νά ἀγιάσουμε, τό νά ἔχουμε καλή ψυχή.

2. Στό σημερινό μου κήρυγμα, αγαπητοί μου, θέλω νά σᾶς πῶ μέ λίγα λόγια, μέσα ἀπό τήν Ἁγία Γραφή καί τά ἱερά μας Συναξάρια, μερικά χαρακτηριστικά τοῦ θεουμένου ἀνθρώπου. Τοῦ ἀνθρώπου δηλαδή ἐκείνου, πού ξεπέρασε τήν κάθαρση τῆς ψυχῆς του καί πέτυχε τήν ένωσή του μέ τόν Θεό καί ἡ ψυχή του ἔγινε κατοικητήριο τῆς Χάριτός Του.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός βλέπει τόν Θεό. Δέν βλέπει βέβαια τήν οὐσία τοῦ Θεοῦ, πράγμα πού εἶναι ἀδύνατο, ἀλλά βλέπει τίς ἀκτιστες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ. Θά σᾶς μιλήσω ἄλλοτε γιά τήν διάκριση αὐτή μεταξύ τῆς οὐσίας καί τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος λοιπόν πού ἔχει καθαρή ψυχή, δηλαδή ὁ ἅγιος, βλέπει τόν Θεό· βλέπει τό μεγαλεῖο Του καί τήν δόξα Του καί γίνεται καί αὐτός δοξασμένος. Γι' αὐτό καί ὅταν ὁ Ἱερέας μνημονεύει ἕναν ἅγιο, λέει: «Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου πατρός ἡμῶν τάδε». Τήν δόξα τοῦ Θεοῦ ὁ δοξασμένος ἅγιος δέν τήν βλέπει φανταστικά, ἀλλά τήν βλέπει πραγματικά. Τήν βλέπει μέ τά μάτια του· γι' αὐτό καί διαβάζουμε στήν Ἁγία Γραφή ὅτι «Ἡ σάρκα τοῦ Ἰώβ εἶδε τόν Θεό» (Ἰώβ 42,5). Δηλαδή σ' αὐτή τήν θέα τοῦ Θεοῦ, σ' αὐτήν τήν ἐμπειρία τῆς θεώσεως, μετέχει καί τό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καί δοξάζεται καί αὐτό. Γι' αὐτό καί τά σώματα τῶν ἁγίων εἶναι ἅγια καί αὐτά, εἶναι μοσχοβολητά καί θαυματουργά ἅγια λείψανα. Βλέπετε, χριστιανοί μου, γιά τί εἶναι προορισμένο τό σῶμα τοῦ χριστιανοῦ; Τό σῶμα μας δέν εἶναι πλασμένο γιά τήν σαρκικότητα καί τήν ἠδυπάθεια, ἀλλά εἶναι πλασμένο γιά τόν δοξασμό, γιά νά θεωθεῖ καί

αυτό. Θά πῶ ὅμως ὅτι, ὅταν ὁ θεούμενος βλέπει τό μεγαλεῖο τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, στήν ἀρχή τουλάχιστον, ἀποπροσανατολίζεται καί μπορεῖ ἀκόμη καί νά τυφλωθεῖ προσωρινά, ὅπως αὐτό συνέβηκε μέ τόν ἀπόστολο Παῦλο. Δέν χάνει ὅμως τίς αἰσθήσεις του. Σκέπτεται κανονικά καί ἐνεργεῖ, ὅπως κάθε ἄνθρωπος. Μέ τήν μόνη μόνο διαφορά ὅτι ὁ θεούμενος ἄνθρωπος, δηλαδή ὁ ἅγιος, ἐνῶ ἐνεργεῖ κανονικά ὅπως οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ὅμως δέν τρώει, δέν πίνει, δέν κοιμᾶται καί δέν ἔχει ἄλλες φυσικές ἀνάγκες. Εἶναι ὑπεράνω ἀναγκῶν, γιατί, λόγω τῆς καθαρότητός του, εἶναι ἐνωμένος μέ τόν Θεό καί τόν συντηρεῖ στήν ζωή μόνον ἡ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτό τό βλέπουμε καθαρά στούς βίους τῶν ἁγίων. Βλέπουμε, γιά παράδειγμα, τούς στυλίτες νά εἶναι πέντε - δέκα χρόνια ψηλά σέ ἕνα στῦλο καί ἐκεῖ ἐπάνω νά ἔχουν συνεχή κοινωνία μέ τόν Θεό μέρα - νύχτα, χωρίς νά τρῶνε καί νά πίνουν καί χωρίς νά κοιμοῦνται. Δέν ἔχουν φυσικές ἀνάγκες. Ὅταν ὅμως ὁ Θεός τούς παίρνει γιά λίγο τή Χάρη Του, τότε κατεβαίνουν ἀπό τόν στῦλο καί λένε ὅτι θέλουν νά φᾶνε καί νά πιοῦνε καί ὅτι ἔχουν ἀνάγκη νά κοιμηθοῦν. Αὐτό πάλι τό βλέπουμε καί στούς μάρτυρες. Οἱ μάρτυρες πού πορεύονταν γιά τό μαρτύριο εἶχαν ἐξαγνίσει τήν ψυχή τους, ἦταν ἅγιοι. Καί σάν ἅγιοι ἦταν γεμάτοι ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό, δυναμωμένοι ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἄντεχαν καί στά πιό φρικτά βασανιστήρια. Τούς ξερίζωναν μέ τανάλλες τά δόντια, τούς ἔβγαζαν μέ πηρούνια τά μάτια, τούς ἄλειφαν μέ πίσσα καί τούς ἀναβαν φωτιά, γιά νά φωτίζονται τά ἐξοχικά τῶν ἀφεντάδων. Κι ὅμως τά ὑπέμειναν ὅλα. Κι ὄχι μόνον αὐτό ἀλλά ἡ Θεία Χάρις, πού σκῆνωνε μέσα τους, τούς ἔδινε κατά τό μαρτύριό τους ἕνα γλυκασμό καί μία ἀνείπωτη εὐφορία, ἐπειδή ὅλα αὐτά τά ἔπασχαν γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

3. Τέτοια φαινόμενα θεουμένων ἀνθρώπων συνέβαιναν καί στήν πατρίδα μας, κατά τήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, στούς παπαδες τῶν χωριῶν μας κατά τήν ὥρα τῆς Θείας Λειτουργίας. Ἦταν ἀγράμματοι αὐτοί οἱ παπαδες, ἀλλά εἶχαν ἅγια ψυχή. Λειτουργοῦσαν κι ἔκλαιγαν. Καί γιά τήν καθαρότητά τους εἶχαν θεοπτία. Ὁ λαός τό καταλάβαινε αὐτό. Καί ὁ παπᾶς πάλι, παρά τήν θεοπτία πού ἔβλεπε, συνέχιζε νά κάνει τίς ἐκφωνήσεις, νά ψέλνει καί νά τελειώνει τήν Λειτουργία. Ἀπό τέτοιους παπαδες ἔχουμε ἀνάγκη, ἀδελφοί χριστιανοί. Ἐνῶ σήμερα μερικοί θεολόγοι τοῦ Πανεπιστημίου, κληρικοί καί λαϊκοί, κοροϊδεύουν αὐτά τά φαινόμενα τῶν θεουμένων ἁγίων μας καί τά θεωροῦν ὡς ἀπίστευτα. Κι ὅμως, ἀδελφοί μου. Ἡ παράδοση τῆς πίστεως μας βασίζεται στίς ἐμπειρίες τῶν θεουμένων ἁγίων μας, οἱ ὁποῖοι, ἐπειδή εἶχαν καθαρή καρδιά, εἶχαν καί ἀποκάλυψη Θεοῦ. Γιατί ὁ Χριστός μας εἶπε: «Οἱ καθαροί στήν καρδιά θά δοῦν τόν Θεό» (Ματθ. 5,8). Ἐπομένως, ἐρχόμαστε στό τρίπτυχο πού εἶπαμε στήν ἀρχή: ΚΑΘΑΡΣΗ - ΕΛΛΑΜΨΗ - ΘΕΩΣΗ.

Μέ πολλές εὐχές,

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

Υ.Γ. Ἀνακοινώνουμε ὅτι στίς 27 αὐτοῦ τοῦ μηνός, στίς 7 τό βράδυ, στό ὑπαίθριο θέατρο τῆς Δημητσάνας θά γίνει ἐκδήλωση τῆς ἀπό τήν Μεγαλόπολη νεοσυσταθείσης χορωδίας καί τοῦ χορευτικοῦ τμήματος τῆς Ἱεράς μας Μητροπόλεως. Παρακαλοῦμε νά ἐρθετε. Εἰδοποιῆστε καί ἄλλους.

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Δημητσάνα - Μεγαλόπολη, Κυριακή 30 Αυγούστου 2009

7. Η ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟ

1. Τά κυριακάτικα μας κηρύγματα τῆς νέας αὐτῆς Σειρᾶς πού κάνουμε, ἀδελφοί μου χριστιανοί, ἔχουν τόν γενικό τίτλο ΑΡΡΩΣΤΙΑ καί ΥΓΕΙΑ. Ὅπως ἀρρωσταίνει τό σῶμα μας καί πηγαίνουμε στόν γιατρό, ἔτσι ἀρρωσταίνει καί ἡ ψυχὴ μας καί πηγαίνουμε στήν Ἐκκλησία, γιά νά βροῦμε τήν θεραπεία καί τήν ὑγεία μας. Ἔτσι νά βλέπετε τήν Ἐκκλησία, ἀγαπητοί μου. Σάν ἓνα νοσοκομεῖο πού ἔχει φάρμακα γιά κάθε πνευματική ἀρρώστια. Θεράποντες δέ γιατροί στό ἱερό αὐτό νοσοκομεῖο εἴμαστε ἐμεῖς οἱ Ἱερεῖς, πού ἐννοεῖται ὅτι ξέρουμε πῶς θεραπεύονται τά ψυχικά πάθη. Τό ξέρουμε ἀπό τήν σπουδή μας στά πατερικά κείμενα, πού μιλᾶνε γιά τήν θεραπευτική τῶν ψυχικῶν νοσημάτων, ἀλλά τό ξέρουμε καί ἀπό τήν δική μας πείρα· γιατί ἐννοεῖται ὅτι ἐμεῖς πρέπει νά εἴμαστε θεραπευμένοι, , γιά νά μπορούμε νά θεραπεύσουμε.

2. Ὁ ἄνθρωπος, ἀγαπητοί μου, βγῆκε καθαρὸς ἀπό τά χέρια τοῦ Δημιουργοῦ του. Δηλαδή δημιουργήθηκε ὑγιέστατος. Αὐτό θέλει νά πεῖ ἡ Ἁγία Γραφή ὅταν λέει ὅτι ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε κατὰ τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ναί! Ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε κοσμημένος μέ ἀρετές. Ἐσφύζε καί ἔλαμπε ἀπό ὑγεία. Ἀλλά σέ αὐτό πού εἶπα ὅτι ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε κατὰ τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, θέλω νά σταματήσω γιά λίγο καί νά τό ἐπεξηγήσω. Γιατί ἀπό τήν ἐπεξήγηση αὐτή θά μάθουμε κάτι τό πολύ σπουδαῖο καί πολύ ἀναγκαῖο γιά τήν πνευματική μας πορεία.

Λέμε, λοιπόν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε κατὰ τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά ὁ Θεός δέν ἔχει σῶμα. Πῶς, λοιπόν, λέμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος, πού ἔχει σῶμα, εἶναι πλασμένος κατὰ τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, πού δέν ἔχει σῶμα; Γιά νά λέμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι πραγματικά εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, πρέπει νά μοῦ βρεῖτε Θεό μέ σῶμα! Ὑπάρχει Θεός μέ σῶμα; Ναί, ἀδελφοί μου, ὑπάρχει! Εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός! Εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, πού σαρκώθηκε στήν Κοιλία τῆς Παναγίας μας γιά ἡμᾶς. Γιά ἡμᾶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἄνθρωπος κανονικός. Ἄνθρωπος μέ σάρκα, μέ κόκκαλα, μέ αἷμα, μέ καρδιά! Ἄνθρωπος σάν και ἡμᾶς, ἐκτός βέβαια ἀπό τήν ἁμαρτία. Ὡστε, λοιπόν, νά μή λέμε γενικά ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἀλλά νά τό λέμε καλύτερα ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ὄχι τοῦ Θεοῦ γενικά, τό λένε ὅλοι οἱ ἅγιοι Πατέρες. Ἀλλά τό λέει καί αὐτή ἡ ἴδια ἡ Γραφή καί μάλιστα ἀπό τήν ἀρχή της. Λέει ἡ Γένεση, τό πρῶτο βιβλίο τῆς Ἁγίας Γραφῆς, στό πρῶτο της κεφάλαιο, στόν 27ο στίχο: «Ὁ Θεός ἔκανε τόν ἄνθρωπο κατὰ τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ». Εἶναι περίεργα τά λόγια αὐτά. Περίεργα, γιατί μιλᾶνε γιά δύο Θεούς: «Ὁ Θεός ἔκανε τόν

ἄνθρωπο κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ»! Καί ρωτᾶμε: Κατὰ τὴν εἰκόνα ποιοῦ Θεοῦ ὁ Θεός ἔκανε τὸν ἄνθρωπο; Ἀλλά, μέ βάση αὐτά πού σᾶς εἶπα, ἀπαντᾶμε: Ὁ Θεός ἔκανε τὸν ἄνθρωπο κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ Του, πού ἐπρόκειτο νά ἐνανθρωπήσει. Κατὰ τὴν εἰκόνα δηλαδή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3. Ὁ ἄνθρωπος, λοιπόν, εἶναι ἀπό τὴν ἀρχὴ θεόμορφος ἢ, γιὰ νά τό πῶ καλύτερα, ὁ ἄνθρωπος εἶναι χριστοειδής, ἀφοῦ εἶναι πλασμένος κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Καθένα ἁμαρτωλό πάθος δέν τάραζε στήν ἀρχὴ τὸν ἄνθρωπο, γιατί ἀπό τὰ χέρια τοῦ Δημιουργοῦ του βγῆκε κοσμημένος μέ ἀρετές καί μόνο μέ ἀρετές. Αὐτό ἦταν μιὰ τέλεια ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου, πού τὴν εἶχε ὅσο χρόνο ζοῦσε στόν παράδεισο. Τὴν εἶπα «τέλεια» αὐτὴ τὴν ὑγεία, ἀλλά δέν ἦταν ἀκριβῶς τέλεια. Γιατί κάθε τόσο γινόταν καί πιο τέλεια. Αὐτό θέλει νά πεῖ τό ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔγινε ὄχι μόνο «κατ' εἰκόνα», ἀλλά καί «καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ». Τί σημαίνει αὐτό; Ἀκοῦστε: Ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε μέ θεϊκά χαρίσματα. Αὐτό σημαίνει ὅτι εἶναι «κατ' εἰκόνα Θεοῦ». Ἀλλά τὰ χαρίσματα αὐτά, δηλαδή τίς ἀρετές πού πῆρε ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν δημιουργία, ἔπρεπε νά τίς αὐξήσει καί νά τίς πληθύνει. Ἔτσι ἐρμηνεύουν μερικοὶ ἅγιοι Πατέρες τό «αὐξάνεσθε καί πληθύνεσθε». Καί μέ τὴν πατερική αὐτὴ ἐρμηνεία τό «αὐξάνεσθε καί πληθύνεσθε» εἶναι μιὰ ὑποχρεωτική ἐντολή γιὰ τὸν κάθε ἄνθρωπο· γιατί κάθε ἄνθρωπος πρέπει νά «αὐξάνεται» ἐν Χριστῷ καί νά μὴν παραμένει σέ νηπιώδη ἡλικία. Καί κάθε ἄνθρωπος πάλι πρέπει νά «πληθύνει» τίς ἀρετές του, πού ἔλαβε «ἐν σπέρματι» κατὰ τὴν δημιουργία.

Καί πραγματικά ὁ ἄνθρωπος στήν ἀρχή, στήν πρώτη του κατοικία, στόν παράδεισο, ἔκανε συνεχῶς αὐτὴ τὴν αὐξηση καί αὐτὴ τὴν πλήθυνση τῶν ἀρετῶν του. Σ' αὐτὴ τὴν κατάστασή του, πού οἱ θεολόγοι τὴν λένε «ἀρχέγονη» κατάσταση, ὁ ἄνθρωπος στόν παράδεισο εἶχε πλήρη κοινωνία μέ τὸν Θεό καί ὅ,τι ἔβλεπε καί ἄκουγε στόν κῆπο τοῦ παραδείσου τό ἀνήγαγε μέ τὸν νοῦ του στόν Θεό. Ἔτσι, λοιπόν, ὄλο καί περισσότερο ὁ ἄνθρωπος μέ τὰ χαρίσματα πού τοῦ ἔδινε τό «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» πού εἶχε γινόταν «καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ». Δηλαδή οἱ ἀρετές του, ἢ πνευματικὴ του ὑγεία, ὅπως τὴν εἶπαμε, γινόταν ὄλο καί πιο δυνατὴ, ὄλο καί πιο τέλεια. Ἔως ὅτου ἦρθε μιὰ μέρα, μιὰ στιγμή, καταραμένη μέρα καί στιγμή, πού «ἀρρώστησε». Δηλαδή ἀποκόπηκε ἀπό τὸν Θεό. Παρέβηκε τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός τοῦ εἶπε νά μὴν τό κάνει καί αὐτός τό ἔκανε.

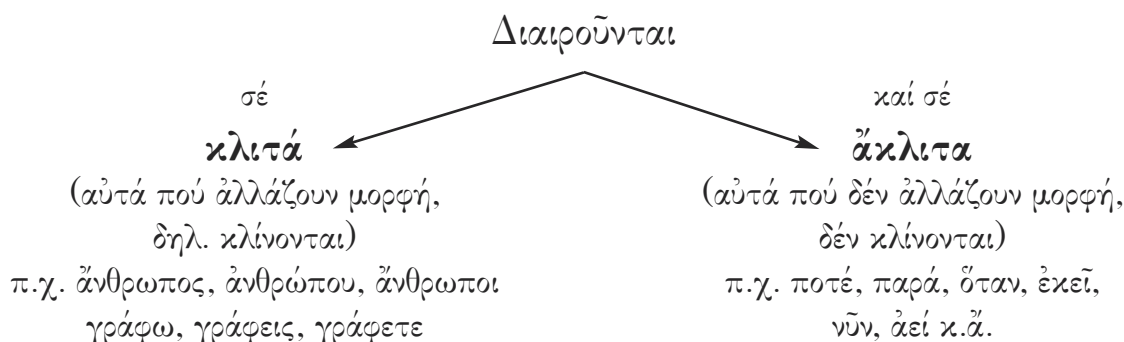
Γιὰ τὴν θεραπεία τώρα αὐτοῦ τοῦ ἀρρωστοῦ ψυχικά ἀνθρώπου σαρκώθηκε, ἀδελφοί μου, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ καί ἦρθε κοντά του, γιὰ νά τὸν γιάνει καί νά τὸν θεραπεύσει καί νά τὸν κάνει ὅπως πρῶτα, καί πιο καλά ἀπό πρῶτα. Ὅλα αὐτά, ἀγαπητοί μου, γίνονται στό θεραπευτήριό τοῦ Χριστοῦ πού λέγεται Ἐκκλησία. Ἀλλά θά συνεχίσουμε τό θέμα μας στό προσεχές κήρυγμά μας.

Μέ πολλές εὐχές,

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Μέρη τοῦ λόγου ὀνομάζονται διάφορα εἶδη τῶν λέξεων ἀπό τίς ὁποῖες ἀποτελεῖται ὁ λόγος. Αὐτά εἶναι δέκα: Τό ἄρθρο, τό οὐσιαστικό, τό ἐπίθετο, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή, τό ρῆμα, τό ἐπίρρημα, ἡ πρόθεση, ὁ σύνδεσμος καί τό ἐπιφώνημα.

Κλιτά εἶναι τά 6:

ἄρθρο, οὐσιαστικό, ἐπίθετο, ἀντωνυμία,
μετοχή, ρῆμα

Ἄκλιτα εἶναι τά ὑπόλοιπα 4:

ἐπίρρημα, πρόθεση, σύνδεσμος,
ἐπιφώνημα

- Τό μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως πού δέν μεταβάλλεται, πρὸς τὴν ἀρχὴ τῆς λέξεως, λέγεται **θέμα**.
- Τό μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως πού μεταβάλλεται λέγεται **κατάληξη**.
- Τό τελευταῖο γράμμα τοῦ θέματος (φωνῆεν ἢ σύμφωνο) λέγεται **χαρακτήρας**.
π.χ. 1. ἄνθρωπ-ος, ἀνθρώπ-ου. Θέμα: ἄνθρωπ, κατάληξη: -ος, -ου, χαρακτήρας: π.
2. ἥρω-ες, ἥρώ-ων. Θέμα: ἥρω, κατάληξη: -ες, -ων, χαρακτήρας: ω.
3. ἰδρύ-ω, ἰδρύ-ετε. Θέμα: ἰδρύ, κατάληξη: -ω, -ετε, χαρακτήρας: υ.
4. γράφ-ω, γράφ-ετε. Θέμα: γράφ, κατάληξη: -ω, -ετε, χαρακτήρας: φ.
- Τά κλιτά μέρη τοῦ λόγου, ἐκτός ἀπὸ τό ρῆμα, ἔχουν:
 - α) **Πτώσεις**, δηλαδή μεταβολές στίς καταλήξεις καί λέγονται **πτωτικά**. Οἱ πτώσεις εἶναι πέντε: Ὀνομαστική, Γενική, Δοτική, Αἰτιατική, Κλητική. Ἡ Ὀνομαστική καί Κλητική λέγονται ὀρθές πτώσεις, ἡ Γενική, Δοτική καί Αἰτιατική λέγονται πλάγιες πτώσεις.
 - β) **Γένος**: τά γένη εἶναι τρία: Ἀρσενικό (ὁ οἶκος, ὁ πατήρ), Θηλυκό (ἡ μήτηρ, ἡ πύλη, ἡ χώρα), οὐδέτερο (τό θυσιαστήριον, τό σχολεῖον).
 - γ) **Ἀριθμούς**: οἱ ἀριθμοὶ εἶναι τρεῖς: Ἐνικός (κάνει λόγο γιά ἕνα), Πληθυντικός (κάνει λόγο γιά πολλά), Δυϊκός (κάνει λόγο γιά δύο, ἀλλά δέν χρησιμοποιεῖται στά νεοελληνικά).
 - δ) **Κλίση**, δηλ. ἰδιαιτέρο τρόπο πού σχηματίζονται οἱ τύποι τοῦ πτωτικοῦ. Οἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς: Πρώτη, δευτέρα καί τρίτη.

Ἡ πτώση, τό γένος, ὁ ἀριθμός καί ἡ κλίση λέγονται **παρεπόμενα** (συνακόλουθα) τῶν πτωτικῶν.

Μαθήματα αποσπελλόμενα στους Ἱερεῖς καί τίς Ἱερές Μονές τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως γιά τήν θεολογική τους κατάρτιση καί γιά χρήση Ἐνοριακῶν Συνάξεων.

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑ ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ – ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΓΕΝΙΚΟ ΘΕΜΑ: Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΙΣΤΗ ΜΑΣ
(Σέ συνέχειες)

Δημητσάνα - Μεγαλόπολη, 17 Αὐγούστου 2009

ΕΚΤΟ ΜΕΡΟΣ:
ΑΝΑΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ
Η ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19

ΤΟ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Ἄς δοῦμε πρῶτα τά δύο μεγάλα γεγονότα τῆς Καινῆς Διαθήκης, στά ὁποῖα φανερώνεται τό Ἅγιο Πνεῦμα καί τά ὁποῖα μελετήσαμε παλαιότερα.

Α. Ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου

Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ ἀνήγγειλε στήν Παρθένο Μαρία ὅτι «τό Ἅγιο Πνεῦμα θά ἔλθει σέ σένα καί ἡ δύναμη τοῦ Ἰψίστου θά σέ ἐπισκιάσει· γι' αὐτό καί τό παιδί πού θά γεννηθεῖ θά ὀνομαστεῖ ἅγιον, Υἱός Θεοῦ» (Λουκ. 1,35). Ὅταν τό Πνεῦμα ἐπισκίασε τήν Παρθένο, Αὐτός, στόν ὁποῖο ἀναπαύεται τό Πνεῦμα προαιωνίως (βλ. Ἦσ. 61,1), σαρκώθηκε στήν Κοιλία τῆς Θεοτόκου. Ἡ Παρθένος συνέλαβε τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ Ἀκάθιστος Ἕμνος λέγει ὠραῖα: «Χαῖρε ὁ τόμος ἐν ᾧ δακτύλῳ ἐγγέγραπται Πατρός ὁ Λόγος Ἀγνή» (Ῥδῆ ζ', τροπ. δ'). Τό Ἅγιο Πνεῦμα ἔκανε τήν Μαρία τό δοχεῖο τοῦ Θεοῦ, προτοῦ ἀκόμη νά τήν καταστήσει Θεοτόκον, προτοῦ δηλαδή ἀκόμη νά γεννήσει τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ.

Β. Τό Βάπτισμα

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής ἔδωσε αὐτήν τήν μαρτυρία: «Εἶδα τό Πνεῦμα νά κατεβαίνει σάν περιστέρα ἀπό τόν οὐρανό καί νά παραμένει σ' αὐτόν» (Ἰωάν. 1,32· βλ. ἐπίσης

Λουκ. 3,22. Μάρκ. 1,10. Ματθ. 3,16). Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός, ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα ἀναπαύεται σ' Αὐτόν καί Τόν κάνει τόν Χριστόν, δηλαδή τόν Χρισμένο. Ἐχοντας χρισθεῖ μέ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὁ Υἱός θά τὸ δώσει καί σέ ἡμᾶς. Πραγματικά, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἄνθρωπος, γιά νά δώσει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σέ ἡμᾶς. Αὐτό θέλει νά ἐξηγήσει ὁ Ἰησοῦς Χριστός στήν Σαμαρείτισσα.

Γ. Ἡ συνομιλία μέ τήν Σαμαρείτισσα Τό δῶρο τοῦ Θεοῦ

Αὐτό τό ἐπεισόδιο τῆς συνομιλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέ τήν Σαμαρείτισσα βρίσκεται στό Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου (4,5-42). Εἶναι μία πολύ ὁμορφη καί βαθειά πνευματική διήγηση.

Ὁ Ἰησοῦς ἔφησε τήν Ἰουδαία στόν νότο καί πῆγε στήν Γαλιλαία στόν βορρᾶ. Γιά νά πάει ἐκεῖ ἔπρεπε νά περάσει ἀπό τήν Σαμάρεια, ἡ ὁποία βρίσκεται μεταξύ τῶν δύο περιοχῶν. Ἦρθε στήν πόλη τῆς Συχάρ «κοντά στό χωρίο πού ἔδωσε ὁ Ἰακώβ στόν υἱό του Ἰωσήφ» (στίχ. 5). Ἐπειδὴ ἦταν κουρασμένος, κάθησε στήν ἄκρη τοῦ πηγαδιοῦ τοῦ Ἰακώβ, ἐνῶ οἱ μαθητές του πῆγαν στήν πόλη γιά νά ἀγοράσουν τροφή. Ἦταν ἡ 6η ὥρα τῆς ἡμέρας κατά τήν ἑβραϊκή μέτρηση τῶν ὥρῶν, δηλαδή 12 τό μεσημέρι μέ τό δικό μας ὠρολόιο. Ἦταν πολλή ζέστη ἐκείνη τήν ὥρα στήν Σαμάρεια. Τό πηγάδι ἦταν βαθύ καί τό νερό του πολύ καλό, ἀλλά ὁ Ἰησοῦς δέν ἔχει κάποιο δοχεῖο γιά νά τραβήξει τό νερό ἐπάνω καί ἔτσι περιμένει.¹ Τότε πλησίασε μία Σαμαρείτισσα γυναίκα, γιά νά ἀντλήσει νερό καί ὁ Ἰησοῦς τῆς ζήτησε νά τοῦ δώσει νά πιεῖ. Ἄς θυμηθοῦμε ἐδῶ ὅτι ὑπῆρχε μεγάλη ἐχθρότητα ἀνάμεσα στούς Ἰουδαίους καί τούς Σαμαρεῖτες. Ἐτσι ἡ γυναίκα ἐξεπλάγη ὅταν ὁ Ἰησοῦς τῆς ζήτησε νά τοῦ δώσει νά πιεῖ νερό καί τοῦ εἶπε: «Πῶς ἐσύ πού εἶσαι Ἰουδαῖος ζητᾶς νερό ἀπό μένα πού εἶμαι Σαμαρείτισσα;» Καί ὁ Ἰησοῦς τῆς ἀπάντησε: «Ἐάν ἤξερες τήν δωρεά τοῦ Θεοῦ καί ποιός εἶναι Αὐτός πού σου λέει “δός μου νά πιῶ”, ἐσύ θά ζητοῦσες ἀπό Αὐτόν καί θά σου ἔδινε τό ζωντανό νερό». Ἡ γυναίκα δέν κατανόησε τά λόγια αὐτά τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλά συνέβηκε ἀμέσως μία ἀλλαγή μέσα της. Ἀλλάξε τό ὕφος της, ἀποκαλώνοντας τόν Ἰησοῦ «Κύριο», καί ρώτησε: «Κύριε, δέν ἔχεις ἀντλημα καί τό πηγάδι εἶναι βαθύ· ἀπό ποῦ λοιπόν θά πάρεις τό ζωντανό νερό;». Καί ὁ Ἰησοῦς ἀπάντησε: «Ὅποιος πίνει ἀπό αὐτό τό νερό, θά διψήσει πάλι· ἀλλά ὅποιος πιεῖ ἀπό τό νερό πού θά τοῦ δώσω ἐγώ, θά ἀναβλύσει μέσα του μία πηγή νεροῦ πού θά τοῦ δώσει τήν αἰώνια ζωή». Ἡ Σαμαρείτισσα ἤθελε νά πιεῖ λίγο ἀπό αὐτό τό νερό, γιά νά μή διψήσει ξανά, καί τό ζήτησε μάλιστα ἀπό τόν Ἰησοῦ, ἀλλά αὐτός τῆς ἀπάντησε μέ ἕνα σημαντικό λόγο. Τῆς εἶπε: «Πήγαινε, φώναξε τόν ἄνδρα σου καί ἔλα ἐδῶ». Ἡ γυναίκα τότε ἔνοιωσε μεγάλη ἀμηχανία καί εἶπε: «Δέν ἔχω ἄνδρα». Ὁ Ἰησοῦς τῆς εἶπε ὅτι στήν πραγματικότητα εἶχε πέντε ἄνδρες καί ὅτι αὐτός μέ τόν ὁποῖο τότε ζοῦσε δέν ἦταν ἄνδρας της. Ἡ Σαμαρείτισσα δέν ἀρνήθηκε τήν ἀλήθεια αὐτή, ἀλλά

1. Αὐτό εἶναι ἕνα παράδειγμα πού δείχνει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἦταν μέν ἀληθινός Θεός, ἀλλά ἦταν καί ἀληθινός ἄνθρωπος. Κουραζόταν καί διψοῦσε.

εἶπε: «Κύριε, θεωρῶ ὅτι εἶσαι προφήτης!» Καί ἀμέσως τοῦ ἔθεσε ἓνα ἐρώτημα, πού εἶχε μεγάλη σημασία γι' αὐτήν: «Οἱ πατέρες μας λάτρεψαν τόν Θεό σ' αὐτό τό βουνό· ἀλλά ἐσεῖς λέτε ὅτι στήν Ἱερουσαλήμ εἶναι ὁ τόπος ὅπου οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουν νά Τόν λατρεύουν». Ἡ ἀπάντηση τοῦ Ἰησοῦ δέν ἦταν πάλι ἡ ἀναμενόμενη ἀπό τήν Σαμαρείτισσα. Ὁ Ἰησοῦς μέ τήν ἀπάντησή του τῆς εἶπε μιά μεγάλη ἀλήθεια: «Ἦρθε ἡ ὥρα – τῆς εἶπε – πού οὔτε σ' αὐτό τό ὄρος οὔτε στήν Ἱερουσαλήμ θά λατρέψετε τόν Πατέρα... Ἦρθε ἡ ὥρα καί τώρα εἶναι (ἡ ὥρα αὐτή), πού οἱ ἀληθινοί προσκυνητές θά λατρέψουν τόν Πατέρα πνευματικά καί ἀληθινά... Ὁ Θεός εἶναι πνεῦμα καί αὐτοί πού τόν προσκυνοῦν πρέπει νά τόν προσκυνοῦν πνευματικά καί ἀληθινά».²

Τί εἶναι αὐτό τό ζωντανό νερό πού ὑπόσχεται ὁ Ἰησοῦς στήν Σαμαρείτισσα; Τί εἶναι τό δῶρο τοῦ Θεοῦ, γιά τό ὁποῖο Αὐτός τῆς ὀμιλεῖ; Ὁ Ἰησοῦς ὁ ἴδιος θά μᾶς δώσει μιά ἀπάντηση στόν ναό τῆς Ἱερουσαλήμ στήν ἰουδαϊκή ἐορτή τῆς Σκηνοπηγίας.³

Δ. Ἡ ἐορτή τῆς Σκηνοπηγίας: Τό ζωντανό νερό (Ἰωάν. 7)

Ὁ Ἰησοῦς περιγράφει τό ζωντανό νερό σέ ἓνα διάλογο μέ τούς Ἰουδαίους. Τό γεγονός αὐτό τό θυμόμαστε κατά τήν πασχάλιο περίοδο, τήν Τετάρτη τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Αὐτή ἡ ἡμέρα πέφτει ἀκριβῶς στό μέσον μεταξύ τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα καί τῆς Πεντηκοστῆς. Στήν λειτουργία διαβάζουμε τήν περικοπή ἀπό τό κατά Ἰωάννην εὐαγγέλιο, πού ἀρχίζει μέ τά ἐξῆς λόγια: «Στό μέσον τῆς ἐορτῆς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβηκε στόν ναό καί δίδαξε» (Ἰωάν. 7,14). Ἡ εἰκόνα γι' αὐτήν τήν ἐορτή ἀπεικονίζει τόν Ἰησοῦ νά κάθεται μεταξύ τῶν πρεσβυτέρων πού στέκονται ἀμήχανοι, καί νά μιλάει ἀπό τίς Γραφές. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐόρταζαν τήν ἐορτή τῆς Σκηνοπηγίας τό φθινόπωρο· ἔτσι ἡ ἐορτή τῆς Σκηνοπηγίας στήν πραγματικότητα δέν συμπίπτει μέ τήν Μεσοπεντηκοστή. Ὅστόσο, ὑπάρχουν ἄλλες ὁμοιότητες στό θέμα καί τῶν δύο ἐορτασμῶν. Ὅλη ἡ Ἀκολουθία τῆς Μεσοπεντηκοστῆς εἶναι μιά μελέτη τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ, πού ἀκολουθοῦν στό ἴδιο κεφάλαιο τοῦ κατά Ἰωάννην Εὐαγγ-

2. Σέ αὐτήν τήν ἐκπληκτική συνάντηση ἀνάμεσα στόν Ἰησοῦ καί τήν Σαμαρείτισσα βρίσκουμε ὅλα τά στάδια τῆς χριστιανικῆς μύησης. Τό πρῶτο εἶναι ἡ κάθαρση στά νερά τοῦ βαπτίσματος, πού μεταμορφώνεται σέ ἓνα δῶρο τοῦ Πνεύματος. Τό δεύτερο εἶναι ὁ φωτισμός διά τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Μεσσία ὡς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, γιατί ἡ γυναίκα ἀναγνωρίζει τόν Ἰησοῦ ὡς τόν Μεσσία, ὅταν Αὐτός μιλάει γιά τήν προσκύνηση τοῦ Πατέρα. Καί τελικά ὑπάρχει ἡ ἐνότητα μέ τόν Χριστό. Αὐτό εἶναι στήν πραγματικότητα ἡ συνάντηση αὐτή τοῦ Ἰησοῦ μέ τήν Σαμαρείτισσα καί δέν εἶναι ὅπως ἄλλες συναντήσεις σέ πηγὰδια, πού ἀναφέρει ἡ Βίβλος (βλ. τήν Ρεβέκκα καί τόν ὑπηρέτη τοῦ Ἰσαάκ, Γεν. 24,15-27· τήν Ραχὴλ καί τόν Ἰακώβ, Γεν. 29,9-14· τόν Μωυσῆ καί τήν Σεπφώρα, Ἐξ. 2,15-22). Κάθε ψυχή πού συναντᾷ τόν Θεό εἰσάγεται μέ τόν Χριστό στόν νυφικό θάλαμο, τήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν (βλ. τήν παραβολή τῶν Δέκα Παρθένων). Ἀφοῦ λάβει αὐτήν τήν ἀποκάλυψη ἡ Σαμαρείτισσα γίνεται μιά μάρτυρας τῆς πίστεως καί ὁμολογεῖ τόν Χριστό μπροστά στοὺς ἄλλους.

3. Αὐτή ἦταν μιά ἀγροτική ἐορτή, κατά τήν ὁποία οἱ Ἰουδαῖοι ζοῦσαν γιά μιά ἐβδομάδα σέ σικηνές, τίς ὁποῖες κατασκευάζαν ἀπό κλαδιά. Περιελάμβανε ἱκεσίες γιά βροχή· ὑπῆρχαν ἐπίσης ἔθιμα πού ὑπενθύνιζαν θαύματα σχετικά μέ τό νερό. Ἀκόμη διαβάζονταν προφητεῖες πού προέλεγαν τόν ἐρχομό τῆς πηγῆς πού θά ἀναγεννοῦσε τήν Σιών, ὅπως τό λέγουν οἱ προφῆτες: «Τήν ἡμέρα αὐτή ζωντανά ὕδατα θά ἀναβλύσουν ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ» (Ζαχ. 14,8) καί «τό νερό ἀνέβλυζε ἀπό κάτω ἀπό τό νότιο ἄκρο τοῦ κατωφλίου τοῦ ναοῦ...» (Ἰεζ. 47,1).

γελίου: «Κατά τήν τελευταία ἡμέρα τῆς ἑορτῆς, τήν μεγάλη ἡμέρα, ὁ Ἰησοῦς στάθηκε καί ἀναφώνησε: “Ὅποιος διψάει, ἄς ἔλθει σέ Μένα καί ἄς πιεῖ. Αὐτός πού πιστεύει σέ Μένα, ὅπως εἶπε ἡ Γραφή, “Ἀπό τήν καρδιά του θά ρεύσουν ποταμοί ζῶντος ὕδατος”» (Ἰωάν. 7,37-38). Τό Εὐαγγέλιο πού ἀναγιγνώσκεται κατά τήν Πεντηκοστή ἀρχίζει μέ τίς ἴδιες λέξεις. Καί αὐτό, χωρίς ἀμφιβολία, γίνεται γιά τήν σημασία αὐτοῦ τοῦ «ζωντανοῦ νεροῦ», πού εἶναι τό Ἅγιο Πνεῦμα, ὅπως τό ἐξηγεῖ ὁ Ἰωάννης ἀμέσως μετά: «Αὐτό – λέγει – τό εἶπε γιά τό Πνεῦμα, πού θά ἔπαιρναν αὐτοί πού θά πίστευαν σ’ Αὐτόν». Τό ζωντανό νερό, αὐτό τό δῶρο τοῦ Θεοῦ, εἶναι τό Ἅγιο Πνεῦμα. Τό Πνεῦμα ἀναπαύεται στόν Υἱό, ὁ Ὅποιος τό δίνει στούς ἀνθρώπους.⁴ Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἄνθρωπος, γιά νά δώσει τό Ἅγιο Πνεῦμα σέ μᾶς: Ο ΙΗΣΟΥΣ ΔΙΝΕΙ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΤΟΝ ΘΕΟ. Γι’ αὐτό, στό τροπάριο τῆς Μεσοπεντηκοστῆς λέγουμε στόν Ἰησοῦ Χριστό: «Μεσοῦσης τῆς ἑορτῆς, διψῶσαν μου τήν ψυχήν, εὐσεβείας πότισοννάματα».

Αὐτό τό τροπάριο περιγράφει τήν βασική πνευματική δίψα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ σκοπός ὅλης τῆς «οἰκονομίας» τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, δηλαδή ὅλων τῶν πράξεων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γιά τήν σωτηρία μας, τῆς Ἐνανθρωπήσεως, τῆς Βαπτίστεως, τῆς Μεταμορφώσεως, τοῦ Πάθους, τοῦ Σταυροῦ, τῆς Ἀναστάσεως καί τῆς Ἀναλήψεως, εἶναι νά καταπραΰνουν αὐτήν τήν δίψα ἐτοιμάζοντας τόν δρόμο γιά τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατά τήν Πεντηκοστή. Τό Ἅγιο Πνεῦμα δίνει σέ κάθε ἓνα ἀπό μᾶς μέσα στήν Ἐκκλησία ὅλα τά ἀγαθά αὐτῆς τῆς «οἰκονομίας» τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γιά τήν σωτηρία μας. Ὁ Ἰδιος ὁ Ἰησοῦς λέει: «Αὐτός (ὁ Παράκλητος) θά λάβει αὐτά πού εἶναι δικά Μου καί θά τά φανερώσει σέ σᾶς» (Ἰωάν. 16,14)! Τώρα καταλαβαίνουμε πῶς συνδέεται τό ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἄμεσα μέ τόν ἐρχομό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

4. Στά μέσα τοῦ 11ου αἰ. μ.Χ. ὑπῆρξε μία ἔριδα ἀνάμεσα στήν Ρώμη καί τήν Κωνσταντινούπολη γιά τήν ἐκπόρευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· τό 1054 ὁ Καρδινάλιος Οὐμβέρτος, ἐν ὀνόματι τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης, ἀφόρισε τόν Μιχαήλ Κηρουλάριο, τόν Πατριάρχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως γιά τό θέμα αὐτό.

Στήν Δύση μία μόνο λέξη, τό *Filioque*, προσετέθη στό Σύμβολο τῆς Πίστεως, τό ὁποῖο εἶχε ὁμολογήσει καί ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀλλά καί ἡ Λατινική Ἐκκλησία μέ τίς Οἰκουμενικές Συνόδους τῆς Νικαίας (325) καί τῆς Κωνσταντινουπόλεως (381), οἱ Δυτικοί πρόσθεσαν ἀθαιρέτως τό *Filioque*, τό ὁποῖο σημαίνει «καί ἐκ τοῦ Υἱοῦ». Ὅτι δηλαδή τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται καί ἀπό τόν Πατέρα καί τόν Υἱό (*qui ex Patre Filioque procedit*). Οἱ Ὁρθόδοξοι κρατήσαμε τήν ἀρχαία πίστη καί πιστεύουμε ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται μόνο ἀπό τόν Πατέρα (βλ. Ἰωάν. 15,26).

Ὁ Πέτρος, Πατριάρχης Ἀντιοχείας, σέ ἐπιστολή του πρὸς τόν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως παρατηρεῖ ὅτι οἱ Λατῖνοι, μέ τήν πλάνη τους αὐτή, ἀρνήθηκαν τό Δῶρο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁμιλοῦντες ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι γιά τό Ἅγιο Πνεῦμα κατά πρῶτον πιστεύουμε τήν προαιώνια ὕπαρξή Του ὡς Προσώπου· καί δεύτερον ὁμολογοῦμε τήν κάθοδό Του στόν κόσμο. Ὅπως ὁ Υἱός γεννᾶται ἀπό τόν Πατέρα, ἔτσι καί τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται μόνο ἀπό τόν Πατέρα, γιατί ὁ Πατήρ εἶναι ἡ μοναδική πηγὴ τῆς θεότητος.

Μαθήματα αποσπελλόμενα στους Ἱερεῖς καί τίς Ἱερές Μονές τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως γιά τήν θεολογική τους κατάρτιση καί γιά χρήση Ἐνοριακῶν Συνάξεων.

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑ ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ – ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΟ ΘΕΜΑ: Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΙΣΤΗ ΜΑΣ

(Σέ συνέχειες)

Δημητσάνα - Μεγαλόπολη, 31 Αὐγούστου 2009

ΕΚΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΑΝΑΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ Η ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 20

Η ΑΝΤΙΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ: Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΒΑΒΕΛ

Γιά νά κατανοήσουμε τό τί ἔφερε τό Ἅγιο Πνεῦμα στήν ἀνθρωπότητα κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, πρέπει πρῶτα νά νοήσουμε καλά τήν ἀταξία στήν ὁποία περιῆλθε ὁ κόσμος μέ τήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ κόσμος μας φαίνεται πολλές φορές σάν νά μὴν ἔχει νόημα καί σάν νά βρίσκεται σέ πλήρη ἀταξία· μοιάζει μέ σπασμένα κομμάτια μιᾶς κάποιας παλαιᾶς εἰκόνας, πού ἡ ἐνότητά της ἔχει πιά καταστραφεῖ. Ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς ἐξηγεῖ μέ μιά της διήγηση πῶς συνέβηκε αὐτή ἡ ἀταξία στό σύμπαν, τό ὁποῖο ἀπό τήν ἀρχή ἦταν «κόσμος», δηλαδή ἓνα κόσμημα, ἓνα στολίδι, μέ τάξη καί ἁρμονία. Αὐτή ἡ διήγηση δέν ἔλαβε χώρα στούς ἱστορικούς χρόνους, ἐκφράζει ὅμως μιά βαθειά ἀλήθεια καί ἐξηγεῖ τίς αἰτίες τῆς ἀταξίας τοῦ κόσμου. Εἶναι ἡ διήγηση τοῦ Πύργου τῆς Βαβέλ (Γεν. 11).

Ἡ Βίβλος μᾶς λέει ὅτι στήν ἀρχή «ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶχαν μιά γλώσσα». Περιπλανώμενοι στήν γῆ γιά τήν ἀνεύρεση τῆς τροφῆς τους οἱ ἄνθρωποι ἤρθαν στήν

πεδιάδα Σενάαρ τῆς Μεσοποταμίας (στό σημερινό Ἰράκ). Ἡ πληθώρα ἀγαθῶν, πού ὑπῆρχε σ' αὐτή τήν χώρα, μπορούσε νά τούς ἐξασφαλίσει μία ἀνετη διαβίωση. Ἐπίσης τά ὑλικά τῆς γῆς, τό χῶμα καί ἡ ἄσφαλτος, τούς ἔδιναν τήν δυνατότητα νά χτίσουν μεγάλα οἰκοδομήματα. Τότε εἶπαν μεταξύ τους: «Ἐλᾶτε νά φτιάξουμε πλίνθους καί νά τίς ψήσουμε στήν φωτιά». Καί χρησιμοποίησαν πλίνθους ἀντί γιά λίθους καί ἄσφαλτο ἀντί γιά πηλό. Καί εἶπαν: «Ἐλᾶτε νά χτίσουμε μιᾶ πόλη καί ἕνα πύργο, πού ἡ κορυφή του θά φτάνει μέχρι τόν οὐρανό» (Γεν. 11,3-4). Ἡ πόλη αὐτή τήν ὁποία ἔχτισαν ἦταν ἡ Βαβέλ καί τήν ταυτίζουν μέ τήν Βαβυλώνα. Τό ὄνομα αὐτό τῆς πόλης στήν πραγματικότητα εἶναι εἰρωνικό καί σημαίνει «πύλη τῶν θεῶν». Στό τέλος τῆς 3ης χιλιετίας π.Χ. ἡ Βαβυλώνα ἔγινε ἕνα ἀπό τά κύρια κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ κάτοικοί της ἀπολάμβαναν τά πολλά καί τά μεγάλα ἀγαθά καί ἦταν ὑπερήφανοι γιά τίς τεχνικές τους γνώσεις. Οἱ κρεμαστοί κῆποι τῆς Βαβυλώνας ἦταν ἕνα ἀπό τά ἑπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου. Ὑπερήφανοι δέ γιά τήν ἐπιστημονική τους γνώση καί ἔχοντες ἀσφάλεια γιά τόν ἑαυτό τους, οἱ Βαβυλώνιοι ἦταν βέβαιοι ὅτι θά ἔφταναν στόν οὐρανό μέ τίς δικές τους προσπάθειες. Ἔτσι ἀποφάσισαν νά χτίσουν «ἕναν πύργο, πού ἡ κορυφή του θά ἔφτανε στόν οὐρανό!» Εἶπαν: «Ἄς γίνουμε ὀνομαστοί προτοῦ νά σκορπίσουμε σέ ὅλη τήν γῆ». Δέν χρειάζονταν πιά τόν Θεό, εἶχαν πλοῦτο καί ἐπιστήμη! Ἔτσι, ἀντί νά προσπαθοῦν νά ἀναζητήσουν τόν Θεό, αὐτοί προσπαθοῦσαν νά γίνουν φημισμένοι.

Ὁ Θεός ὅμως εἶπε:

«Ὅλοι εἶναι ἕνα γένος καί ὅλοι ἔχουν τήν ἴδια γλώσσα, γι' αὐτό ἄρχισαν νά κάνουν αὐτό τό ἔργο... Ἄς πᾶμε καί ἄς συγχύσουμε τήν γλώσσα τους, γιά νά μήν καταλαβαίνει ὁ ἕνας τήν γλώσσα τοῦ ἄλλου» (Γεν. 11,6-7).

Τότε οἱ ἄνθρωποι «σταμάτησαν νά οἰκοδομοῦν τήν πόλη καί τόν πύργο» καί «τούς διεσκόρπισε ὁ Κύριος ἀπό ἐκεῖ σέ ὅλη τήν γῆ». Ἀπό τήν ἡμέρα ἐκείνη ἡ πόλη ὀνομάστηκε Βαβέλ, πού σημαίνει «σύγχυση», γιατί ἐκεῖ «σύγχυσε ὁ Κύριος τήν γλώσσα ὅλης τῆς γῆς» (Γεν. 11,9).

Ἔτσι λοιπόν τώρα ἐμεῖς εἴμαστε διασκορπισμένοι σέ ὅλο τόν κόσμο. Εἴμαστε χωρισμένοι ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλο καί δέν συνεννοοῦμαστε μεταξύ μας. Εἴμαστε διάφορες φυλές καί καί διάφορα ἔθνη καί χωριζόμαστε σέ διάφορες κοινωνικές τάξεις καί ἰδεολογίες. Καί ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλά μεταξύ μας ὑπάρχουν καί μίση καί ἐχθρότητες καί πόλεμοι ἀκόμη. Δέν ὑπάρχει κοινωνία οὔτε μέσα στήν ἴδια τήν οἰκογένεια. Ἄνδρες καί γυναῖκες, γονεῖς καί παιδιά δέν ἔχουν ἀλληλοκατανόηση. Ὁ καθένας

σάν νά εἶναι κλεισμένος καί φυλακισμένος στόν ἐγωισμό του καί νοιώθει ὅτι δέν τόν κατανοεῖ κανείς. Ἀλλά οὔτε καί ὁ ἴδιος προσπαθεῖ νά κατανοήσῃ τούς ἄλλους. Ἡ κοινωνία μας μαστίζεται ἀπό τό ἀλκοόλ, τά ναρκωτικά, τήν σεξουαλική ἀκολασία, τίς ψυχώσεις. Γιατί αὐτό; Γιατί μέ αὐτούς τούς τεχνητούς τρόπους ὁ ἄνθρωπος προσπαθεῖ νά ἐλευθερωθεῖ ἀπό μία ἀφόρητη ἀπομόνωση· προσπαθεῖ νά σπάσει τούς τοίχους τῆς φυλακῆς του. Τίποτε ὅμως! Γιατί ὅλες αὐτές οἱ προσπάθειες τοῦ ἀπομονωμένου ψυχικά ἀνθρώπου ὁδηγοῦν μόνο σέ μία ἀκόμη μεγαλύτερη ἀπογοήτευση. Ἡ κοινωνία μας ἔχει διαρρήξει τίς σχέσεις της μέ τόν Δημιουργό της καί γι' αὐτό ἔχει χάσει τό κέντρο της καί τό νόημά της. Γι' αὐτό καί ὁ καθένας χάνει τήν ἐπικοινωνία του μέ τόν ἄλλο, ὅπως ἀκριβῶς ἓνας τροχός διαλύεται, ὅταν λείπει ὁ κεντρικός του ἄξονας. Καί τό ἄλλο ἀκόμη μεγάλο κακό εἶναι ὅτι ἡ ὑπερηφάνεια τῆς Βαβέλ κατέστρεψε ὄχι μόνο τήν μεταξύ μας ἐνότητα, ἀλλά καί τήν ἁρμονία τοῦ σύμπαντος. Πέφτοντας ὁ ἄνθρωπος, παρέσυρε στήν πτώση του καί ὅλο τό σύμπαν, τό ὁποῖο καί κατέστρεψε!...

Ὅμως, ἂν καί ὁ ἄνθρωπος χωρίστηκε ἀπό τόν Θεό, ὁ Θεός δέν τόν ἐγκατέλειψε. Γεύεται μέν ὁ ἄνθρωπος μέ ἀγωνία καί ἀπογοήτευση τίς συνέπειες τῆς ὑπερηφάνειας του καί τοῦ ἐγωισμοῦ του, ἀλλά ὁ Κύριος τοῦ ὑποσχέθηκε μία «νέα δημιουργία», ἡ ὁποία ὀλοκληρώθηκε σέ δύο στάδια:

1. Ἔστειλε τόν Υἱό Του, ὁ Ὅποιος ἀνανθρώπησε γιά τήν σωτηρία μας. Οἱ ἁμαρτίες τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου» σβύστηκαν μέ τήν θυσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πάνω στόν Σταυρό. Ἡ πεσμένη ἀνθρώπινη φύση ἀναστήθηκε καί ὑψώθηκε στόν οὐρανό μέ τήν Ἀνάληψή Του. Μέ τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ Του τοῦ Θεοῦ ἔχουμε ἓνα Νέο Ἄνθρωπο, ἓνα νέο Ἀδάμ, τόν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ Ὅποιος εἶναι Θεός καί ἄνθρωπος.

2. Ἔστειλε τό Ἅγιο Πνεῦμα Του κατά τήν Πεντηκοστή, ἔτσι ὥστε κάθε ἓνας ἀπό μᾶς προσωπικῶς καί ὅλοι μαζί νά μπολιαστοῦμε σέ Αὐτόν τόν Νέο Ἄνθρωπο καί νά «φτάσουμε ὅλοι στήν ἐνότητα τῆς πίστεως καί τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, σέ τέλεια ὠριμότητα, πού μέτρο της εἶναι ὁ Χριστός» (Ἐφ. 4,13).

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ

(Κάθε Τρίτη ἑσπέρασ, ὥρα 9,30' μ.μ. στὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος)

Ἐκπομπή Τρίτης 4 Αὐγούστου 2009

1. Μὲ τὴν σημερινή μου ἔκπομπή, ἀγαπητοί μου ἀκροατές, ἀρχίζω μία νέα Σειρά, πού τὴν θεωρῶ ἀπαραίτητη γιὰ μία σωστή γνώση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Θὰ παρουσιάζω ἓνα - ἓνα τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ θὰ μιλάω γιὰ τὴν σύνθεσή τους καὶ περιεχόμενό τους. Πρέπει νὰ γνωρίζουμε τότε γράφηκε τὸ τάδε βιβλίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ποιὸς τὸ ἔγραψε, ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς γιὰ τὸν ὁποῖο γράφηκε καὶ ποιά εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ βιβλίου αὐτοῦ. Εἶναι πολὺ σπουδαία καὶ ἀναγκαία ἡ γνώση αὐτή, γι' αὐτὸ καὶ ἀποτελεῖ μάθημα στὸ Πανεπιστήμιο. Εἶναι τὸ μάθημα «Εἰσαγωγή στὴν Παλαιὰ Διαθήκη». Ὁμοίως ὑπάρχει καὶ τὸ μάθημα «Εἰσαγωγή στὴν Καινὴ Διαθήκη».

Ἡ νέα, λοιπόν, αὐτὴ Σειρά τῶν ἐκπομπῶν μας ἀποτελεῖ πανεπιστημιακὸ μάθημα, θὰ προσπαθῆσω ὅμως νὰ τὰ λέγω μὲ ὅση δυνατὴ ἀπλότητα μπορῶ, ὥστε νὰ γίνομαι καταληπτὸς. Μὴ λησμονοῦμε ὅμως ὅτι πρόκειται γιὰ σοβαρὴ πανεπιστημιακὴ γνώση, γι' αὐτὸ καὶ παρακαλῶ, ἀγαπητοί μου ἀκροατές, νὰ ἔχω τὴν προσοχή σας.

Ὡς βοηθήματά μου γιὰ τὴν Σειρά αὐτὴ θὰ χρησιμοποιῶ διάφορες Εἰσαγωγές στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἔργα Καθηγητῶν Πανεπιστημίου. Ὡς κύριο ὅμως

βοηθῆμά μου ἔχω τὴν εὐσύνοπτο καὶ σπουδαία Εἰσαγωγή στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἀπὸ τὴν Βίβλο τῆς Ἱερουσαλήμ, La Bible de Jerusalem, τὴν ὁποία ἔχουμε καὶ στὴν ἑλληνικὴ τῆς μετάφραση ἀπὸ τὸν ἐκλεκτὸ παλαιοδιαθηκολόγο συνάδελφο Καθηγητὴ κ. Δημήτριο Καϊμάκη. Τὸν εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ πόνημά του αὐτό, πού ἀποτελεῖ πολύτιμο βοήθημα γιὰ τοὺς φοιτητές τῆς θεολογίας, ἀλλὰ καὶ γιὰ πάντα μελετητὴ τῆς Βίβλου.

2. Τὰ πέντε πρῶτα βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰ: Γένεση, Ἔξοδος, Λευϊτικὸ καὶ Δευτερονόμιο, ἀποτελοῦν ἓνα σύνολο, πού οἱ Ἰουδαῖοι τὸ ὀνομάζουν «Νόμο». Τὴν ὀνομασία αὐτὴ τὴν συναντᾶμε καὶ στὸν πρόλογο τῆς Σοφίας Σειράς (περὶ τὸ 132 π. Χ., στίχ. 8), ἀλλὰ καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη (βλ. Ματθ. 5,17. Λουκ. 10,26). Ἦταν λοιπόν ἐνοποιημένα τὰ πέντε αὐτὰ βιβλία ἀρχικά, ἀλλὰ γιὰ λόγους λατρείας τὰ χώρισαν σὲ πέντε ἴσα σχεδὸν μέρη. Τὸ τότε ἔγινε ὁ χωρισμὸς αὐτὸς δὲν γνωρίζουμε. Ἔτσι ἡ ἐνότητα αὐτὴ λέγεται «Πεντάτευχος». Τὴν ὀνομασία αὐτὴ χρησιμοποιοῦν καὶ οἱ λατινογενεῖς γλωσσες, ἀλλὰ οἱ Ἰουδαῖοι ὀνομάζουν τὴν Πεντάτευχο «τὰ πέντε πέμπτα τοῦ Νόμου».

Στήν μετάφραση τῶν Ο', πού χρησιμοποιοῦν ἡ Ἐκκλησία μας στήν λατρεία της, τό κάθε βιβλίο τῆς Πεντατεύχου ὀνομάζεται ἀπό τό περιεχόμενό του. Ἔτσι, τό πρῶτο βιβλίο καλεῖται *Γένεση*, ἐπειδὴ ὁμιλεῖ γιά τήν δημιουργία τοῦ κόσμου· τό δεύτερο βιβλίο καλεῖται *Ἐξοδος*, γιατί ὁμιλεῖ γιά τήν ἔξοδο τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπό τήν Αἴγυπτο· τό τρίτο καλεῖται *Λευϊτικό*, γιατί περιέχει νόμους τῶν ἱερέων τῆς φυλῆς τοῦ Λευΐ. τό τέταρτο βιβλίο λέγεται *Ἀριθμοί*, γιά τήν ἀρίθμηση τῶν Ἰσραηλιτῶν στά κεφ. 1-4 τοῦ βιβλίου. Καί τό πέμπτο βιβλίο τῆς Πεντατεύχου καλεῖται *Δευτερονόμιο*, γιατί περιέχει τόν «δεύτερο νόμο», ὅπως ὀνομάζεται στό Δευτ. 17,18, πού δόθηκε στόν Μωυσῆ λίγο πρὶν ἀπό τόν θάνατό του. Στόν Ἑβραϊκό κανόνα καθένα ἀπό τά βιβλία αὐτά ὀνομάζεται ἀπό τήν ἀρχική λέξη ἢ φράση τοῦ βιβλίου. Ἔτσι ἡ *Γένεση* λέγεται Bereschith (= ἐν ἀρχῇ) ἢ Ἐξοδος Velle schemoth (= καί ταῦτα τά ὀνόματα)· τό *Λευϊτικό* Vajikra (= καί ἀνεκάλεσε)· οἱ *Ἀριθμοί* Vajeddaber (= καί ἐλάλησε) καί τό *Δευτερονόμιο* Elle haddebarim (= οὗτοι οἱ λόγοι).

3. Ἡ *Γένεση* μᾶς λέγει γιά τήν προέλευση τοῦ Ἰσραήλ. Τό βιβλίο διαιρεῖται σέ δύο ἄνισα μέρη. Τό πρῶτο μέρος τό ἀποτελοῦν τά πρῶτα 11 κεφάλαια, πού ἀσχολοῦνται μέ τήν προϊστορία τοῦ κόσμου ἢ τήν ἀρχέγονη ἱστορία, τήν παλαιωτάτη δηλαδή ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας (κεφ. 1-11). Στό τιμῆμα αὐτό ἡ *Γένεση* μᾶς λέγει γιά τήν

δημιουργία τοῦ κόσμου καί τοῦ ἀνθρώπου, γιά τήν πτώση τοῦ Ἀδάμ καί τῆς Εὕας (κεφ. 3) καί γιά τήν γεμάτη ἀπό ἀνομίες ἱστορία τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀδάμ. Ἀπό τήν ἀρχή διακρίνονται δύο γραμμές, δύο γενεές ἀνθρώπων: Ἡ καλή γενεά, μέ ἀρχηγό τόν Ἀβελ καί ἡ κακή γενεά, μέ ἀρχηγό τόν Κάιν. Ὁ Κάιν φόνευσε τόν Ἀβελ καί ἀντ' αὐτοῦ, ὡς ἀρχηγός τῆς καλῆς γενεᾶς, ἔγινε ὁ Σήθ. Γιά τήν συνεχῶς αὐξανόμενη ἀμαρτία ἤρθε ὡς τιμωρία ὁ κατακλυσμός. Ἀπό τόν κατακλυσμό σῶθηκε ὁ Νῶε καί ἡ οἰκογένειά του, καταγόμενοι ἀπό τήν καλή γενεά τοῦ Σήθ. Οἱ ἀμαρτίες τῶν ἀνθρώπων συνεχίστηκαν καί μετά τόν κατακλυσμό, ὅπως φαίνεται ἀπό τόν πύργο τῆς Βαβέλ. Ἀλλά ὁ Θεός, φροντίζοντας γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, ἐκλέγει ἕναν ἄνθρωπο, τόν Ἀβραάμ, πού τόν κάνει γεννήτορα ἑνός λαοῦ, ἀπό τόν ὁποῖο θά προέλθει ὁ Μεσσίας, ὁ Σωτήρας τοῦ κόσμου. Τό μέρος αὐτό τῆς *Γένεσης*, πού ὁμιλεῖ γιά τήν δημιουργία τοῦ κόσμου, εἶναι σάν μία πύλη πού ὁδηγεῖ στήν ἱστορία τῆς σωτηρίας, ὅπως αὐτή παρουσιάζεται στήν Ἁγία Γραφή. Γιατί, γιά νά γνωρίσουμε τόν Θεό ὡς Σωτήρα μας, θά πρέπει πρῶτο νά τόν γνωρίσουμε ὡς Δημιουργό μας. Τό πρῶτο αὐτό μέρος τῆς *Γένεσης* σταματᾷ στήν γενεαλογία τοῦ Ἀβραάμ, τόν γενάρχη τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ.

Τό δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου, πού τό ἀποτελοῦν τά κεφ. 12-50. μᾶς παρουσιάζει τίς μορφές τῶν μεγάλων πατριαρχῶν. Ὁ Ἀβραάμ παρουσιάζεται ὡς

άνθρωπος μεγάλης πίστεως και υπακοῆς στον Θεό. Και ὁ Θεός τόν ἀμείβει γι' αὐτό και τοῦ ὑπόσχεται ὅτι θά αὐξήσει τούς ἀπογόνους του και θά τοῦ δώσει τήν γῆ τῆς Παλαιστίνης (12,1-25,18). Ὁ Ἰακώβ παρουσιάζεται ὡς πανούργος. Ἀπάτησε τόν πατέρα του Ἰσαάκ και πῆρε αὐτός τά πρωτοτόκια, ἀντί τοῦ ἀδελφοῦ του Ἡσαῦ. Μάλιστα ξεπέρασε σέ πονηριά και τόν θεῖο του Λάβαν. Εὐλογήθηκε ὅμως ὄχι ἀπό τίς δικές του πονηριές, ἀλλά γιατί ὁ Θεός τόν εἶχε ἐκλέξει ἀπό τήν γέννησή του, τόν μετονόμασε σέ «Ἰσραήλ» (32,28) και ἀνανέωσε μέ αὐτόν τίς συμφωνίες πού ἔκανε μέ τόν Ἀβραάμ. (25,19-κεφ. 36). Οἱ διηγήσεις περί τοῦ Ἰσαάκ στήν Γένεση εἶναι λιγώτερες και και αὐτές συνδέονται μέ διηγήσεις ἀφορῶσες εἴτε τόν Ἀβραάμ εἴτε τόν Ἰακώβ.

Τά δώδεκα παιδιά τοῦ Ἰακώβ εἶναι οἱ γενάρχες τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. Τό βιβλίό τελειώνει μέ τήν ἐγκατάσταση τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ (εἶναι οἱ οἰκογένειες τῶν δώδεκα υἱῶν τοῦ Ἰακώβ) στήν Αἴγυπτο, τήν ἐποχή πού ὁ Ἰωσήφ ἀπελάμβανε τήν εὐνοια τοῦ Φαραώ, τοῦ βασιλέως τῆς Αἴγυπτου. Μέ τόν Ἰωσήφ ἡ Γένεση καταγίνεται περισσότερο. Σχεδόν ὅλο τό τέλος τοῦ βιβλίου, τά κεφάλ. 37-50 (ἐκτός ἀπό τά κεφάλ. 38 και 49), εἶναι ἀφιερωμένα σ' αὐτόν. Εἶναι μία βιογραφία τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ ἀνθρώπου τῆς σοφίας. Σ' αὐτά τά κεφάλαια τά ἀναφερόμενα στον Ἰωσήφ, πού διαφέρουν ἀπό τά προηγούμενα, δέν ἔχουμε καμμιά ὀρατή ἐπέμβαση τοῦ

Θεοῦ ἢ καμμιά ἀπόκάλυψη, ὅπως στήν περίπτωση τοῦ Ἀβραάμ και τοῦ Ἰακώβ. Οἱ διηγήσεις περί τοῦ Ἰωσήφ εἶναι ἓνα εἶδος διδασκαλίας. Διδάσκουν ὅτι ἡ σοφία ἀμείβεται και ἡ θεία πρόνοια μετατρέπει σέ καλό και αὐτά τά σφάλματα τῶν ἀνθρώπων. Μέ τίς διηγήσεις περί τοῦ Ἰωσήφ τελειώνει ἡ Γένεση. Εἶναι μία ἱστορία περί τῶν προγόνων πατριαρχῶν. τελειώνει τό βιβλίό τῆς Γένεσης.

4. Τά ὑπόλοιπα τρία βιβλία, ἡ Ἔξοδος, τό Λευιτικό και οἱ Ἀριθμοί ἀποτελοῦν ἓνα σύνολο, στό ὁποῖο, μέσα στά πλαίσια τῆς ζωῆς τοῦ Μωυσῆ, γίνεται λόγος γιά τήν δημιουργία τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, τοῦ Ἰσραήλ, και τήν ἐγκαθίδρυση τοῦ θρησκευτικοῦ και κοινωνικοῦ νόμου του.

Ἡ Ἔξοδος μᾶς ὀμιλεῖ πρῶτα γιά τήν σκληρή ζωή τῶν Ἰσραηλιτῶν στήν Αἴγυπτο μετά τόν θάνατο τοῦ Ἰωσήφ και τήν «ἐξοδό» τους ἔπειτα ἀπό τήν αἰχμαλωσία αὐτή ὑπό τήν ἡγεσία τοῦ Μωυσέως (1,1-15,21). Γι' αὐτό και τό βιβλίό ὀνομάστηκε «Ἔξοδος». Στήν συνέχεια τό βιβλίό μᾶς λέγει γιά τήν πορεία τοῦ λαοῦ πρὸς τό Σινᾶ (15,22-19,2), γιά τήν παράδοση σ' αὐτόν τῆς θείας νομοθεσίας, γιά τήν σύναψη τῆς διαθήκης του μέ τόν Θεό και γιά τίς δοθεῖσες διατάξεις σχετικά μέ τήν λατρεία και τήν κατασκευή τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου και τῶν σκευῶν της (19,3-40,38). Στό βιβλίό αὐτό μαθαίνουμε γιά τό θεῖο ὄνομα, πού ἀποκαλύφθηκε στον Μωυσῆ. Ὁ Θεός εἶπε: «Εἶμαι Ἐκεῖνος πού εἶμαι»· «ΓΙΑΧΒΕ» ἢ, κατά τήν Μετά-

φραση τῶν Ο', «Ἐγώ εἰμι ὁ ΩΝ» (Ἐξ. 3,14). Γενικά δύο εἶναι τά κύρια θέματα τοῦ βιβλίου τῆς Ἐξόδου: Ἡ ἔξοδος τοῦ Ἰσραήλ ἀπό τήν Αἴγυπτο (1,1-15,21) καί ἡ διαθήκη τοῦ Σινᾶ (19,1-40,38). Τά δύο ὅμως αὐτά θέματα συνδέονται μέ ἓνα ἄλλο δευτερεύον θέμα, τήν πορεία τοῦ λαοῦ στήν ἔρημο (15,22-18,27). Τό θλιβερό εἶναι ὅτι οἱ Ἑβραῖοι παρέβησαν τήν Διαθήκη ἀμέσως μετά τήν σύναψή της, γιατί λάτρευσαν τόν χρυσό μόσχο. Ἀλλά ὁ Θεός τούς συνεχώρησε καί ἀνανέωσε τήν Διαθήκη Του μαζί τους.

5. Τό ἐπόμενο βιβλίο, τό Λευϊτικό, διακόπτει τήν διήγηση τῶν γεγονότων καί τό περιεχόμενό του εἶναι καθαρά νομοθετικό. Τό βιβλίο ὀνομάστηκε ἔτσι γιατί ἀναφέρεται κυρίως στά τελετουργικά καθήκοντα τῶν λευϊτῶν, μέ τήν γενική ἔννοια τῆς λέξεως, δηλαδή τοῦ ἱερατείου. Τό κεντρικό θέμα τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀμαρτωλότητα τοῦ ἀνθρώπου καί ὁ τρόπος ἐξιλέωσής του. Ἀκόμη τό βιβλίο ὁμιλεῖ γιά τήν ἠθική διαγωγή τῶν Ἰσραηλιτῶν: Ὁ Ἰσραηλίτης, πού εἶναι μέλος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καί μετέχει σέ ὄλο τό τελετουργικό τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου, πρέπει καί στήν ζωή του νά ἐφαρμόζει ἓνα τυπικό ἀγιότητος. Ἔτσι

στό τμήμα κεφ. 17-26 τοῦ Λευϊτικοῦ ἔχουμε ἐντολές γιά τόν γάμο, γιά τήν ἠθική, γιά τίς σχέσεις πρός τούς γείτονες, γιά τήν τήρηση τοῦ Σαββάτου κ.ἄ. Ἐπειδή τό τμήμα αὐτό τοῦ βιβλίου τονίζει τήν εὐσέβεια καί τήν ἠθική καθαρότητα, πού πρέπει νά ἐξασκοῦν οἱ Ἰσραηλιῖτες στήν προσωπική τους ζωή, γι' αὐτό καλεῖται «Κώδικας Ἀγιότητος». Γενικά πάλι τό βιβλίο τοῦ Λευϊτικοῦ περιέχει: (α) Ἐνα τυπικό θυσιῶν (κεφ. 1-7). (β) Τήν τελετή τῆς ἐγκατάστασης τῶν ἱερέων πού ἀκολουθήθηκε ἀπό τόν Ἄαρών καί τούς υἱούς του (κεφ. 8-10). (γ) Κανόνες καθαρότητας (κεφ. 11-15), πού τελειώνουν μέ τό τυπικό τῆς τελετῆς πού γινόταν κατά τήν ἡμέρα τοῦ Ἐξίλασμοῦ (κεφ. 16). (δ) Τόν «Κώδικα (ἢ Νόμο) ἀγιότητος» (κεφ. 17-26). Σ' αὐτόν τόν Κώδικα περιέχεται ἓνα λειτουργικό ἡμερολόγιο (κεφ. 23) καί τελειώνει μέ εὐλογίες καί κατάρες (κεφ. 26). Τό βιβλίο τελειώνει μέ τό κεφ. 27, στό ὁποῖο καθορίζονται οἱ τρόποι ἐξαγορᾶς προσώπων καί ζώων ἀφιερωμένων στόν Θεό.

Σταματῶ ἐδῶ καί θά συνεχίσουμε μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ τήν ἐπόμενη ἐβδομάδα. Σᾶς εὐχαριστῶ πού μέ ἀκούσατε. Ἡ Κυρία Θεοτόκος ἄς μᾶς φυλάγει ἀπό κάθε κακό πνευματικό καί σωματικό.

Ἐκπομπή Τρίτης 11 Αὐγούστου 2009

Διερχόμαστε, ἀγαπητοί μου ἀκροατές, τήν περίοδο αὐτή τόν Δεκαπενταύγουστο, ὁ ὁποῖος μᾶς εἶναι πολύ ἀγαπητός, γιατί μᾶς προετοιμάζει γιά τήν μεγάλη, τήν μεγαλύτερη Θεομητορική ἑορτή, τήν Κοίμηση τῆς Παναγίας μας. Ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ἔχουμε τήν Παναγία μας, ἡ Ὅποια δέν ἀπουσιάζει ποτέ ἀπό τήν προσευχή μας, ἀλλά πάντες μετά Θεόν σ' Αὐτή καταφεύγουμε, γιά νά τῆς ποῦμε τούς πόθους τῆς καρδιᾶς μας, ἀλλά πρό παντός γιά νά τήν παρακαλέσουμε νά πρεσβεύει γιά ἡμᾶς στόν Κύριο νά συγχωρεῖ τά ἁμαρτήματά μας καί νά μᾶς ἀξιώσει τῆς ἐπουρανίου Βασιλείας Του.

Καί τώρα συνεχίζουμε τήν Σειρά τῶν ἐκπομπῶν μας *Εἰσαγωγή στήν Παλαιά Διαθήκη*. Λέγαμε ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα τά μαθήματα τῆς Σειρᾶς αὐτῆς, γι' αὐτό καί ἀπαιτῶ ἰδιαίτερα τήν προσοχή σας. Μιλᾶμε γιά τήν Πεντάτευχο καί στήν προηγούμενη ἐκπομπή κάναμε λόγο γιά τά βιβλία Γένεση, Ἐξόδο καί Λευϊτικό. Στήν συνέχεια εἶναι τό βιβλίον τῶν Ἀριθμῶν.

6. Τό βιβλίον τῶν Ἀριθμῶν συνεχίζει τήν ἱστορική ἀφήγηση τῆς Ἐξόδου ἀρχίζοντας μέ τήν ἀρίθμηση τῶν Ἰσραηλιτῶν, γι' αὐτό καί τό βιβλίον ὀνομάστηκε «Ἀριθμοί». Τό βιβλίον διηγεῖται τά σχετικά μέ τήν διαμονή καί τήν περιπλάνηση τοῦ Ἰσραήλ στήν ἔρημο, ἀπό τό Σινᾶ μέχρι τήν κατάληψη τῆς

πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώρας. Ἡ διήγηση αὐτή τῶν ἱστορικῶν ἐπεισοδίων στό βιβλίον τῶν Ἀριθμῶν ἐναλλάσσεται μέ τήν καταγραφή σ' αὐτό καί τελετουργικῶν διατάξεων. Εἰδικώτερα τό βιβλίον περιέχει: Ἀρχίζει μέ τήν ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ (κεφ. 1-4) καί τίς μεγάλες θυσίες πού ἔγιναν μέ τήν ἀποπεράτωση τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου (κεφ. 7). Μετά τίς ἑορτές καί τό δεύτερο Πάσχα, ὁ Ἰσραήλ ἐγκαταλείπει τό Σινᾶ (κεφ. 9-10) καί φθάνει στήν Κάδης, ἀπ' ὅπου καί προσπαθεῖ, χωρίς ὅμως νά τό πετύχει, νά μπεῖ στήν γῆ Χαναάν ἀπό τόν νότο (κεφ. 11-14). Μετά τήν παραμονή του στήν Κάδης ὁ λαός ἀλλάζει κατεύθυνση καί πηγαίνει πρὸς τίς στέπες τοῦ Μωάβ, ἀπέναντι ἀπό τήν Ἰεριχώ (κεφ. 20-25). Ἐκεῖ, μετά τήν ἦττα τῶν Μαδιανιτῶν, ἐγκαθίστανται οἱ φυλές τοῦ Γάδ καί τοῦ Ρουβὴμ (κεφ. 31-32). Στό κεφ. 33 ἔχουμε τήν διήγηση πού ἀναφέρεται στούς τόπους πού πέρασε ὁ Ἰσραήλ στήν ἔρημο. Μεταξύ τῶν παραπάνω διηγήσεων ὑπάρχουν καί ὀρισμένες συμπληρωματικές νομοθετικές ὁδηγίες γιά τόν λαό (κεφ. 5-6. 8. 15-19. 26-30. 34-36).

7. Τό Δευτερονόμιο στήν πραγματικότητα εἶναι ἀντίγραφο τοῦ Νόμου καί δέν πρόκειται γιά δευτερονόμιο, γιά ἄλλον, δηλαδή, δεύτερο Νόμο, ὅπως ἐσφαλμένα ἀποδόθηκε ἡ ἑβραϊκή φράση «μισνέχ χατοράθ» τοῦ χωρίου 17,18. Στήν ραβ-

βινική παράδοση καλεῖται ἔτσι, «μισνέχ χατοράθ», δηλαδή, «Αντίγραφο Νόμου». Ὅμως καί ὁ τίτλος «Δευτερονόμιο» ἀρμόζει στό περιεχόμενο τοῦ βιβλίου· γιατί εἶναι ἐπανάληψη ἑνός μεγάλου τμήματος τοῦ Νόμου πού δόθηκε στό Σινᾶ, ὁ ὁποῖος Νόμος τοῦ Σινᾶ καλεῖται ὡς «πρώτη νομοθεσία» τῆς Ἐξόδου. Τό Δευτερονόμιο λοιπόν εἶναι μιά δευτέρωση, δηλαδή, εἶναι μιά ἐπανάληψη καί διασάφηση τοῦ δοθέντος Νόμου στό Σινᾶ· εἶναι μιά ἐρμηνεία τῶν διατάξεών του, ἐν ὄψει μάλιστα τῆς νέας διαβίωσης τῶν Ἰσραηλιτῶν στήν Χαναάν, τῶν νέων συνθηκῶν στίς ὁποῖες βρέθηκε αὐτός μέ τήν ἐγκατάλειψη πλέον τῆς νομαδικῆς του ζωῆς στήν ἔρημο.

Τό θέμα τοῦ Δευτερονομίου εἶναι ἡ θεολογική ἐρμηνεία τῶν βασικῶν ἀληθειῶν τῆς Γιαχβικῆς πίστεως καί ἡ σημασία τῶν ἀληθειῶν αὐτῶν γιά τό μέλλον τοῦ περιούσιου λαοῦ. Ὅλο αὐτό πετυχαίνεται μέ τρεῖς λόγους πού ἀπευθύνει ὁ Μωϋσῆς στόν λαό πρῖν ἀπό τήν εἴσοδό του στήν γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Τούς λόγους αὐτούς ἐκφωνεῖ ὁ Μωϋσῆς πρός τό τέλος τῆς ζωῆς του καί ἀκριβέστερα τόν τελευταῖο μήνα τῆς ὁδοπορίας τους στήν ἔρημο (1,3), ἀπό τήν πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώρα, «ἐν γῆ Μωάβ».

Στήν πραγματικότητα τό Δευτερονόμιο ἔχει μιά ξεχωριστή δομή ἀπό τά ἄλλα βιβλία τῆς Πεντατεύχου. Γιά νά ποῦμε ἀκριβέστερα, στό βιβλίο αὐτό ἔχουμε ἕναν κώδικα πολιτικῶν καί θρησκευτικῶν νόμων (κεφ. 12-26,15)

καί οἱ νόμοι αὐτοί βρίσκονται καταγεγραμμένοι μέσα σέ ἕνα μεγάλο λόγο τοῦ Μωυσῆ (κεφ. 5-11. 26,16-κεφ. 28). Μπροστά ὅμως ἀπό αὐτό τό σύνολο ὑπάρχει ἕνας ἄλλος πρῶτος λόγος τοῦ Μωυσῆ (κεφ. 1-4), ὁ ὁποῖος ἀκολουθεῖται ἀπό ἕνα ἄλλο τρίτο λόγο τοῦ Μωυσῆ πάλι (κεφ. 29-30). Τά τελευταῖα κεφ. τοῦ βιβλίου 31-34, πού θεωροῦνται ὡς παράρτημα περιγράφουν: (α) Τήν ἐγκατάσταση τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ὡς θρησκευτικοῦ ἡγέτου καί τήν κατάθεση τοῦ νόμου στους Λευῖτες γιά τήν διαφύλαξη καί τήν ἀνάγνωσή του (κεφ.31)· (β) τό κύκνειο ἄσμα τοῦ Μωυσῆ (κεφ. 32)· (γ) τήν εὐλογία τῶν φυλῶν ἀπό τόν Μωυσῆ (κεφ. 33) καί (δ) τά περιστατικά τοῦ θανάτου του (κεφ. 34).

Ὁ Κώδικας αὐτός τοῦ Δευτερονομίου ἐπαναλαμβάνει ὡς ἕνα σημεῖο τούς νόμους πού δόθηκαν στήν ἔρημο. Οἱ ὁμιλίες ξαναθυμίζουν τά μεγάλα ἐκεῖνα γεγονότα πού ἔγιναν κατά τήν ἔξοδο τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπό τήν Αἴγυπτο, τά γεγονότα στό Σινᾶ καί κατά τήν ἀρχή τῆς κατάληψης τῆς Χαναάν. Οἱ ὁμιλίες τονίζουν τήν θρησκευτική σημασία τῶν γεγονότων αὐτῶν καί τήν σπουδαιότητα τοῦ Νόμου καί προτρέπουν τόν λαό σέ πίστη στόν Θεό. Στήν πραγματικότητα τό Δευτερονόμιο συνοψίζει τίς θεμελιώδεις ἀλήθειες τῶν προηγουμένων βιβλίων τῆς Πεντατεύχου. Δηλαδή ὁμιλεῖ γιά τήν ἐκλογή τοῦ περιούσιου λαοῦ (πού εἶναι θέμα τῆς Γενέσεως), γιά τήν

ἀπελευθέρωση τοῦ Ἰσραὴλ καί τήν διαθήκη του στό Σινᾶ (θέμα τῆς Ἐξόδου), γιά τήν ἀγιότητά του (θέμα τοῦ Λευϊτικου) καί γιά τήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ σ' αὐτόν (θέμα τῶν Ἀριθμῶν). Ὡραῖα εἰπώθηκε (βλ. Σταύρου Καλαντζάκη,

Εἰσαγωγή στήν Παλαιά Διαθήκη, σελ. 357) ὅτι τό Δευτερονόμιο συγκρινόμενο μέ τά ἄλλα βιβλία τῆς Πεντατεύχου εἶναι ὅ,τι τό κατά Ἰωάννη Εὐαγγέλιο σέ σχέση μέ τά συνοπτικά Εὐαγγέλια.

Ἐκπομπή Τρίτης 18-8-09

Σκέφθηκα, ἀγαπητοί μου ἀκροατές, γιά μιᾶ καλή μελέτη στήν Παλαιά Διαθήκη, μελέτη μέ ἐπιστήμη, νά συνεχίσουμε μιᾶ Σειρά πανεπιστημιακῶν μαθημάτων, πού τήν εἶχαμε διακόψει. Ἡ Σειρά αὕτη εἶναι πολύ ἀναγκαία καί ἰδιαίτερα μάλιστα εἶναι ἀναγκαία γιά τούς Φοιτητές τῆς Θεολογίας, οἱ ὁποῖοι ἀκροῶνται τῶν ἐκπομπῶν μας.

Τό μάθημα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι πολύ σοβαρό στό Πανεπιστήμιο, ἀφοῦ, τιμῆς ἕνεκεν, ἔχει διπλῆ ἔδρα, καί κάθε ἔδρα ἔχει καί ἐπί μέρους ἰδιαίτερα μαθήματα. Τό ἰδικό μας μάθημα εἶναι *Εἰσαγωγή εἰς τήν Παλαιάν Διαθήκην καί Ἑρμηνεία τοῦ κειμένου τῶν Ο' μέ ἰδιαίτερα μαθήματα Ἱστορία τοῦ Ἰσραὴλ, Θεολογία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί Χριστολογικές Μαρτυρίες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης*. Οἱ ἐκπομπές μας ἐδῶ, στόν Ραδιοφωνικό Σταθμό τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι ἓνα εἶδος Εἰσαγωγῆς εἰς τήν Παλαιάν Διαθήκην, ὅπως ἀρχίσαμε ἤδη νά τό κάνουμε· ἀλλά θά ἤθελα μέ τήν Εἰσαγωγή νά συνδυάσω καί τήν Ἑρμηνεία, ὅπως τό ἔκανα παλαιά σέ τύπο πανεπιστημιακῶν παραδόσεων. Ἄν ἐνθυμεῖσθε, τά μαθήματα αὐτά τά εἶχαμε φθάσει μέχρι τήν πατριαρχική περίοδο. Συνεχίζουμε σήμερα ἀνοίγοντες ἓνα νέο κεφάλαιο, μέ τήν κάθοδο τοῦ Ἰσραὴλ στήν Αἴγυπτο.

Ο ΙΣΡΑΗΛ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Σέ ὅλη τήν πατριαρχική περίοδο οἱ δεσμοί πού συνέδεαν τούς ἀπογόνους τοῦ Ἀβραάμ μέ τούς συγγενεῖς τους στήν Μεσοποταμία χαλάρωναν σιγά-σιγά. Μετά μάλιστα ἀπό τήν φυγή τοῦ Ἰακώβ ἀπό τόν Λάβαν, οἱ Ἑβραῖοι σταμάτησαν νά αἰσθάνονται ὁποιαδήποτε ἔλξη πρὸς τήν ἀρχική τους πατρίδα. Σέ δύσκολες στιγμές, ἀκόμη καί αὐτός ὁ Ἀβραάμ καί ὁ Ἰσαάκ, ἔστρεφαν τήν σκέψη τους στήν Αἴγυπτο. Καί οἱ υἱοί τοῦ Ἰακώβ ἀκο-

λούθησαν τό παράδειγμά τους. Κατέφυγαν καί αὐτοί στήν Αἴγυπτο! Μάλιστα γι' αὐτούς ἐτοιμάστηκε μιᾶ ὑποδοχή, στήν ὁποία πρέπει νά δοῦμε καθαρά τό καθοδηγητικό Χέρι τοῦ Θεοῦ.

Οἱ περιπέτειες τοῦ Ἰωσήφ στήν Αἴγυπτο

Οἱ Μαδιανῖτες ἔμποροι πούλησαν τόν Ἰωσήφ στόν Πετεφρῆ, τόν ἀρχηγό τῆς φρουρᾶς, ἓναν ὑψηλό ἀξιωματοῦχο τῆς αἰγυπτιακῆς αὐλῆς. Αὐτός δέ τόσο

πολύ εμπιστεύθηκε τόν Ἰωσήφ, ὥστε τοῦ ἄφησε ὅλα τὰ πράγματά του στήν φροντίδα του. Ὅμως μιά συκοφαντία τῆς γυναίκας του κατά τοῦ Ἰωσήφ τόν ἔκανε νά τόν ρίξει στήν φυλακή.¹ Ὅμως ἀκόμη καί ἐκεῖ ὁ Ἰωσήφ κέρδισε τήν ἐμπιστοσύνη τοῦ φύλακα καί ἔτσι ἔγινε ὑπεύθυνος σέ δύο ἐπιφανεῖς αἰχμαλώτους, τόν ἀρχιοινοχόο καί τόν ἀρχισιτοποιό τοῦ βασιλέως. Κάποια νύχτα ταραχτήκε ὁ ὕπνος καί τῶν δύο αὐτῶν φυλακισμένων ἀξιωματούχων ἀπό κάποιο ὄνειρο πού εἶδαν. Ὅταν ὁ Ἰωσήφ ζήτησε νά μάθει τήν αἰτία τῆς λύπης τοῦ ἀρχιοινοχόου, αὐτός τοῦ εἶπε τό ὄνειρο πού εἶδε καί ἔμαθε ἀπό τόν Ἰωσήφ ὅτι αὐτό προμήνυε τήν ἀποκατάστασή του ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Ὁ συγκατατούμενός του, ἐλπίζοντας ὅτι καί τό δικό του ὄνειρο θά προμήνυε κάτι καλό, τό ἐκμυστηρεύτηκε στόν Ἰωσήφ, ἀλλά ἔμαθε ὅτι αὐτό σήμαινε τόν ἐπερχόμενο θάνατό του. Κατά τὰ γενέθλια τοῦ Φαραώ ὁ ἀρχιοινοχόος πράγματι ἀποκαταστάθηκε, ἀλλά ὁ ἀρχισιτοποιός κρεμάστηκε. Τόν Ἰωσήφ, ἐν τούτοις, τόν ξέχασαν πάλι στήν

φυλακή, μέχρις ὅτου ἦρθε ἡ σειρά τοῦ Φαραώ νά ταραχθεῖ καί αὐτός στόν ὕπνο του ἀπό ἕνα διπλό ὄνειρο. Στό ὄνειρο αὐτό ἄς δοῦμε τήν ἀγωνία τοῦ βασιλέως γιά τήν σίτιση τοῦ λαοῦ του. Ὁ Φαραώ ὄνειρεύθηκε ὅτι βρισκόταν δίπλα στόν Νεῖλο καί εἶδε ἐκεῖ ἐπτά παχειές ἀγελάδες νά καταβροχθίζονται ἀπό ἐπτά ἰσχνές· καί ἀκόμη εἶδε ἐπτά στάχυα γεμάτα μέ καρπό νά καταβροχθίζονται ἐπίσης καί αὐτά ἀπό ἐπτά ἀδύνατα στάχυα. Ἐπειδή κανένας ἀπό τούς μάγους τῆς αὐλῆς δέν μπορούσε νά πεῖ τί σήμαινε τό ὄνειρο τοῦ Φαραώ, ὁ ἀρχιοινοχόος τοῦ μίλησε γιά τόν Ἰωσήφ. Τοῦ εἶπε γι' αὐτόν μέ πόση ἐπιτυχία εἶχε ἐρμηνεύσει τὰ ὄνειρά τους στήν φυλακή. Τότε μέ διαταγή τοῦ Φαραώ ὁ Ἰωσήφ παρουσιάστηκε ἐνώπιόν του. Ὅταν ὁ Ἰωσήφ ἄκουσε τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραώ τὰ ἐρμήνευσε ὅτι αὐτά σημαίνουν τόν ἐρχομό ἐπτά χρόνων πλούσιας καρποφορίας. Ὅμως μετά ἀπό τὰ χρόνια αὐτά θά ἔρθουν ἄλλα ἐπτά χρόνια δυστυχίας, γιατί θά ὑπάρχει ἀκαρπία στήν χώρα. Γι' αὐτό συμβούλευσε τόν Φαραώ κατά τὰ ἔτη

1. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ ἔχει μία παράλληλη ἱστορία σέ ἕνα αἰγυπτιακό εἰδύλλιο, τό ὁποῖο ὀνομάζεται «Οἱ δύο ἀδελφοί» καί τό ὁποῖο γράφτηκε γάριν τοῦ Σέθι Β', τοῦ υἱοῦ τοῦ Μενεφθά Β', τόν ὁποῖο ὀρισμένοι θεωροῦν καί αὐτόν ὡς τόν Φαραώ τῆς Ἐξόδου. Brugsch, *Egypt under the Pharaohs*, vol. i, σ. 266-268. vol. ii, σ. 133. Περὶ τῶν «Δύο ἀδελφῶν» ὁ Driver στό ἔργο του *Genesis*, σελ. 336 λέγει: «Ὁ σκελετός τῆς ἱστορίας ἔχει ὡς ἐξῆς: Δύο ἀδελφοί, ὁ Anpu καί ὁ Bata, ζοῦσαν μαζί σέ ἕνα σπίτι· ὁ μεγαλύτερος, ὁ Anpu, ἔστειλε τόν Bata ἀπό τὰ χωράφια στό σπίτι γιά νά φέρει μερικούς σπόρους. Ἡ γυναίκα τοῦ Anpu ἔκανε ἐρωτική κρούση σ' αὐτόν, τήν ὁποία ὁμως αὐτός ἀρνῆθηκε. Ὅταν ὁ Anpu ἐπέστρεψε στό σπίτι του τό ἀπόγευμα, ἡ γυναίκα του συκοφάντησε τόν Bata. Ὁ Anpu ἐξοργισμένος στήν ἀρχή προσπάθησε νά σκοτώσει τόν ἀδελφό του, ἀλλά στό τέλος πείστηκε ὅτι αὐτός ἦταν ἀθῶος... καί ἔτσι σκότωσε τήν ἀπιστή γυναίκα του»

τῆς εὐφορίας νά συγκεντρώσει προμήθειες τροφίμων, ὥστε νά ἀντιμετωπίσει τὰ ἔτη τῆς δυστυχίας. Μάλιστα τοῦ εἶπε νά ὀρίσει ἓνα διακριτικό ἄνδρα γιά νά συγκεντρώνει τό ἓνα πέμπτο τῆς παραγωγῆς τῶν καρπῶν κατά τά χρόνια τῆς εὐφορίας (Γεν. κεφ. 39-41).²

Ἡ ἀνάδειξη τοῦ Ἰωσήφ

Ἦ Φαραώ ἐθαύμασε τόν Ἰωσήφ γιά τήν ἐρμηνεία τῶν ὀνείρων του καί γιά τήν σοφή συμβουλή πού τοῦ ἔδωσε καί τόν ἔκανε ὑπεύθυνο τοῦ κράτους του. Τόν ἔντυσε μέ βύσσινα ἐνδύματα, ὅπως ἐνδύονταν οἱ ἀξιωματοῦχοι τοῦ κράτους, τοῦ ἔδωσε τό βασιλικό δαχτυλίδι-σφραγίδα καί μία τιμητική χρυσή ἀλυσίδα, τόν τοποθέτησε στό δεύτερο μετά ἀπό

τό δικό του ἄρμα καί οἱ κήρυκες φώναζαν πρὶν ἀπό αὐτόν: Ἀβρέχ! (Γεν. 41,43).³ Ἀκόμη ὁ Φαραώ ἔδωσε στόν Ἰωσήφ γιά γυναίκα του τήν Αἰγύπτια Ἀσενέθ, τήν κόρη τοῦ Πετεφρῆ, ἱερέως τῆς Ὦν. Ἔτσι ὁ Ἰωσήφ ταυτίστηκε πλήρως μέ τήν Αἴγυπτο, τήν χώρα πού τόν υἱοθέτησε. Γι' αὐτό καί ὀνόμασε τόν μεγαλύτερο υἱό του «Μανασσῆ» (מַנַּשֶׁה, «Μενασσέ»), πού σημαίνει «κάνει νά ξεχάσω», γιατί εἶπε: «Ὁ Θεός μέ ἔκανε νά ξεχάσω ὅλα τά βάσανά μου καί ὅλο τόν οἶκο τοῦ πατέρα μου». Τόν δεύτερο υἱό του τόν ὀνόμασε «Ἐφραίμ» (עִפְרַיִם, «Ἐφράγιμ»· τό ρ. פָּרָא: [«παρά»] σημαίνει «εἶμαι καρποφόρος»). Ὁ Φαραώ ἄλλαξε ἀκόμη καί τό ὄνομα τοῦ Ἰωσήφ· τόν ὀνόμασε «Ζαφνάθ Πανεάχ» (Γεν. 41,45-52).⁴

2. Εἶναι ἐντυπωσιακό τό ὅτι μέχρι καί τά τελευταῖα χρόνια τό ἓνα πέμπτο ἦταν τό ἀναμενόμενο ποσοστό τῶν καρπῶν, πού ζητοῦσε ἡ κυβέρνηση τῆς Αἰγύπτου ἀπό τούς καλλιεργητές τῆς γῆς.

3. Ἡ λέξη אַבְרָח («Ἀβρέχ») δέν μπορεί νά ἐρμηνευθεῖ. Οἱ Ὁ ἔχουν «κῆρυξ ἐκῆρυξεν». Ἡ Βουλγάτα ἔχει «clamante precone ut omnes coram eo genu flecterent». Τό Ταργκούμ λέγει: «Πατήρ τοῦ βασιλέως». Ὁ ἄγ. Ἰερώνυμος «εὐγενικός πατέρας» (Quest. in Gen.). Ὁ Λούθηρος λέγει ὅτι «ὡς πρὸς τήν ἔννοια τοῦ Ἀβρέχ ἄς λογομαχήσουν οἱ ἄνθρωποι γι' αὐτήν μέχρι τήν τελευταία ἡμέρα!» Ὁ Dr. Cheyne λέγει ὅτι ἡ λέξη δέν μπορεί νά εἶναι οὔτε αἰγυπτιακή οὔτε ἐβραϊκή, ἀλλά βαβυλωνιακή καί σημαίνει «βεζύρης» (Encycl. Bibl., Art. Abrech). Τήν διορθώνει σέ Yarhamite Arabia, φράση πού φαίνεται νά σημαίνει ὅτι ἡ Ἀραβία προσκύνησε τόν Ἰωσήφ. (Traditions and Beliefs, σελ. 467). Ἡ φράση «κάμπτω τά γόνατα», τήν ὁποία δίνουν ἀγγλικές μεταφράσεις, προέρχεται ἀπό τήν ἐρμηνεία τῆς λέξεως ὡς Ἰφείλ διαθέση τῆς ἐβραϊκῆς ρίζας קָרַח («μπαράκ»), πού σημαίνει «κάνω κάποιον νά γονατίσει». Ἡ ἀντίστοιχη αἰγυπτιακή λέξη θά ἦταν aurek (= ἄς γονατίσει κάθε ἓνας) ἢ aperek (= χαμηλῶστε τό κεφάλι).

4. Τό ὄνομα ἡ ὁ τίτλος τοῦ Ἰωσήφ στούς Ὁ ἀποδίδεται «ψονθομφανήχ», τό ὁποῖο στήν κοπτική σημαίνει «ὁ ἀποκαλύπτων τά μυστικά». Ὁ Brugsch θεωρεῖ ὅτι ὁ Ἰωσήφ ὀρίστηκε κυβερνήτης («za») τοῦ Σηθροϊτικοῦ νομοῦ, τοῦ ὁποίου πρωτεύουσα ἦταν ἡ Πειθώμ. Ἡ Πειθώμ ὀνομαζόταν ἐπίσης κατοικία τοῦ «ankh» = «ὁ θεός πού ζεῖ». Συνεπῶς, ὁ τίτλος מַנַּשֶׁה-פָּנַח («Τσαφενάθ Πανεάχ») θά σήμαινε «Κυ-

Ἡ πείνα

Κατά τὰ ἑπτὰ χρόνια τῆς ἀφθονίας ὁ Ἰωσήφ συγκέντρωσε τό σιτάρι στίς πόλεις-ἀποθηκῆς· καί ὅταν ἦρθε ἡ ἔλλειψη τροφίμων ἀνοίξε τίς σιταποθηκῆς καί πούλουσε τό σιτάρι. Τό πούλουσε ὄχι μόνο στούς κατοίκους τῆς Αἰγύπτου, ἀλλά καί στούς κατοίκους τῶν γειτονικῶν χωρῶν. Ὅταν οἱ Αἰγύπτιοι δέν εἶχαν χρήματα γιά νά ἀγοράσουν σιτάρι, πούλησαν τά ζῶα τους καί τελικά πούλησαν καί τήν γῆ τους στόν Φαραώ. Ὁ Ἰωσήφ, ἔχοντας διασφαλίσαι γιά τόν κύριό του Φαραώ τήν

περιουσία κάθε τάξεως, ἐκτός ἀπό τήν περιουσία τῶν ἱερέων, ἀποκατέστησε τούς καλλιεργητές στή γῆ τους μέ τόν ὄρο νά συμφωνήσουν νά πληρώνουν τό ἕνα πέμπτο τῆς παραγωγῆς τους στόν Φαραώ. Ἡ συνετή πολιτική τοῦ ὑπουργοῦ εὐχαρίστησε καί τόν ἡγεμόνα καί τόν λαό, ἀφοῦ, χωρίς σκληρούς ὄρους, εἶχε αὐξήσει τόν βασιλικό θησαυρό καί εἶχε σώσει πολλές ζωές. Μέ αὐτόν τόν τρόπο ὁ Ἰωσήφ διασφάλισε μία καλή ὑποδοχή γιά τήν οἰκογένειά του, ὅταν αὐτή ἦρθε στήν Αἴγυπτο (Γεν. 41,53-57. 47,13-26).

βερνήτης τῆς περιοχῆς τοῦ νομοῦ τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ». «Πατέρας τοῦ Φαραώ» (Ἐβρ. τοῦ Γεν. 45,8, *פִּיֹּרָא, אֲבִי־פַרְעֹה*, [«ἄβ λε-φαρ'ώ»]) θά ἦταν τό αἰγυπτιακό «*ab-en-parao*», ἕνας ὑψηλός ἀξιωματοῦχος τῆς Αὐλῆς. (*L'Exode et les Monuments égyptiens.*) Ὁ Driver (*Genesis*, σ. 344) σημειώνει: «Οἱ αἰγυπτιολόγοι... εἶναι τελικῶς σύμφωνοι ὅτι αὐτό τό ὄνομα σημαίνει “Θεός (ἢ ὁ Θεός) μίλησε καί αὐτός (ὁ φορέας τοῦ ὀνόματος) ἦλθε στή ζωή”. Ὡστόσο, εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι περιγραφικά ὀνόματα αὐτοῦ τοῦ εἴδους δέν ἐμφανίζονται πρὶν ἀπό τήν 20ῃ Δυναστεία.

Τήν Τρίτη τῆς 25ης Αὐγούστου ἡ ἐκπομπή μας ἀναφερόταν στόν ἅγιο Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό μέ θέμα: Οἱ προϋποθέσεις τοῦ ἁγίου διά τήν ἱεραποστολή του καί τό ἦθος τοῦ κηρύγματός του. Ὡς προϋποθέσεις διά τήν ἱεραποστολή του τονίσαμε τήν θεολογική του παιδεία, τήν ἀσκησή του στό Ἅγιον Ὄρος καί τήν εὐχή τοῦ Πατριάρχου, τοῦ Ἡγουμένου του καί ὄλων τῶν πνευματικῶν του πατέρων. Διά δέ τό κήρυγμα τοῦ ἁγίου εἶπαμε ὅτι ἀποπνέει τό ἄρωμα τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος. Βλ. περιοδικό μας Αὐγούστος 2007, σελ. 6-10.

ΑΠΛΗ ΚΑΤΗΧΗΣΗ
Μηνιαία Ἐκδόση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως
Αὐγούστος 2009 – Τεύχος 32
Ἰδιοκτήτης
Ἱερά Μητρόπολις Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως
Δημητσάνα 220 07 Κ.Τ. 8294
Ἐκδότης-Συντάκτης
Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας
Διευθυντής
Ἄρχμ. Ἰάκωβος Κανάκης
220 07 Δημητσάνα - Τηλ. 27950-31217
Ἰπεύθυνος Τυπογραφείου:
Ἄρχμ. Γρηγόριος Κιούσης

